«بوزانتیون»
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته. صاحب امتیاز ومدیر مسئولی
بوزانت کچیان
مطبعه و اداره خانه‌سی بابعالی جاده‌سنده ۲۳-۲۵ نومرولی
دائره مخصوصه ده در

20 ՓԱՐԱ

Բիւզանդիոն

20 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23_25.
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Բ. [*]

Սանասարեան Վարժարանին մէջ ամէնէն թերի կէտն հայ լեզուն է կրնանք ըսել։ Ո՞վ չի գիտեր թէ Սանասարեանին նման հաստատութեան մը մէջ, աւանդելի առաջին ուսումը մայրենի լեզուն պիտի ըլլար։ Բայց այս մասին որոշ հիմնագիր մը չունի Սանասարեան Տեսչութիւնը։ Երեք Տեսուչներն այս նկատմամբ որոշ համոզում մը, հաստատ գաղափար մը չեն յայտներ, հակառակ բոլոր այն գերմանական մեթոտաւոր դաստիարակութեան և գիտնական ղրութեան որով պատրաստուած են իրենց կարեւոր պաշտօնին։

Սանասարեանին մէջ հայերէնի նախկին ուսուցիչ մը, վաղամեռիկ Կորիւն Մկրտիչեան, աշխարհաբարին ոյժ կուտար։ Յետոյ երկու ուսուցիչներ, Բաղտասարեան Պասուելին եւ Գուրգէն էֆ.ն, գրաբարին ոյժ տըւին։ Արդի ուսուցիչը, Պ. Խաչատուր Աստուածատուրեան, ո՛չ գրաբարին ոյժ կուտայ, ո՛չ ալ արեւմտեան աշխարհաբարին, այլ արեւելեան աշխարհաբար կ'սովրեցնէ։ Ա՛ս քեզի ծրագրի միօրինակութիւն։ Դասատուին հետ կը փոխուի ան ալ, և է՛ն կարեւոր ուսումին մէջ։ Բարձրնի Աշտարակին մէջ հայերէնն եթէ կար, չենք կարծեր որ աւելի բազմաճիւղ, բազմատեսակ ըլլար քան Սանասարեան Վարժարանին մէջ։ Ինչպէս մեր խեղճուկ Նախակրթարաններուն մէջ, Սանասարեանին մէջ ալ դասատուին գիտցածին եւ ուզածին վրայ կ'ձեւուի ծրագիրն, ո՛չ թէ կանխորոշ ծրագրին վրայ կ'ձեւուի դասախօսութիւնը։ Ինչո՞ւ զարմանանք ուրեմն որ Սանասարեանէն շնորհքով ո՛չ գրաբար գիտցող ելաւ մինչեւ հիմա, ո՛չ ալ աշխարհաբար, թէեւ 20 տարիէ կ'մօտենայ Էրզրումի մէջ այս մեծ Վարժարանի բացումը։

Հայերէնի այս ուսուցիչներու մէջէն միայն առաջինին և երրորդին համար նպաստաւոր վկայութիւն լսած ենք։ Վաղամեռիկ ուսուցիչը Բարերարն իր ծախքով պատրաստած էր իբր իր դըպրոցին հայկաբանը։ Կ'ըսուի թէ եռանդով դասախօսեց, և հայերէնի ուսումը գիտցաւ սիրելի ընծայել։ Պասուելի Բաղդասարեանին դասախօսութիւնն ալ իր ոճին կ'նմանի։ Անոր խօսքը չընենք։ Ամենքս ալ գիտենք որ Գուրգէն էֆ. գրաբարի լաւ ուսուցիչ է, բայց երկար չկեցաւ Սանասարեանին մէջ։ Թո՛ղէ 5-6 տարիի շրջան մը բոլորելու էր որ արդիւնքը կարենայինք գնահատել։

Բայց հիմակուան դասատուէն ա՛ն ալ չենք կրնար սպասել. որովհետեւ հայագէտ գերման Բրոֆէսոր Հիւպշմանի այս լեզուաբան լեզուանի աշակերտն իր ապրանքն է որ կ'ծխէ Սանասարեանին մէջ, այն է՝ բաղդատական լեզուաբանութիւն, հայ բառերու ստուգաբանութիւն՝ քոյր, մայր, հօրաքոյր և մօրաքոյր լեզուներու հետ համեմատութիւնով։ Պ. Աստուածատուրեանի ո՛չ գրաբար գիտնալը ծանօթ է մեզ, ո՛չ ալ աշխարհաբար։ Բայց գիտենք որ տակաւին Աւետարանը չհասկցող և գրաբար պարզ նախադասութիւն մը չվերլուծող իր աշակերտներուն հիմալից տեսութիւններ կ'պարզէ թէ սա՞կր պէտք է կարդալ թէ սաղր[!], թէ այս ինչ բառ սանսկրիտի՞ ճամբով եկած է հայերէնի, թէ զանդիկին ու պարսիկին քովէն ալ անցա՞ծ է մի, և ո՛րչափ հեռուէն կամ մօտէն անցած է. թէ հնչափոխութեան կամ ձայնաշրջութեան օրէնքով, «…» է ճիշդ թէ «…» պէտք է գրենք Տով, թէ «…», Դով. Նպարավաճառին մէջ տեղի «…» հայկակա՞ն է թէ պարսկական, և այլ այսպիսի վերին աստիճան ձանձրալի և Սանասարեանին նման բարձրագոյն Նախակրթարանի մը աշակերտներուն համար բացարձակապէս աւելորդ և անդէպ հարցեր և պատասխաններ։— Աւելին կայ։ Թէեւ Սանասարեան աշակերտաց 100էն 90ն արեւմտեան կամ կեդրոնական գաւառներէն են, որք հայերէնը մեզ պէս կը հնչեն ու կ'խօսին, Պ. Աստուածատուրեանց, որովհետեւ արեւելեան Հայոց լեզուով կ'խօսի, կ'պահանջէ որ տղաք ալ անպատճառ այն լեզուով գրեն ու խօսին։ Այսինքն՝ պարտ կ'դնէ որ «հոգի»ին սեռականը փոխանակ գրաբար ձեւով «հոգւոյ» գրելու, կամ արեւմտեան աշխարհաբար ձեւով «հոգիի», գրեն «հոգու»։ Լուցկին սեռականը «լուցկու»։ Բամի պիտի ըլլայ քամու։ Գօտի՝ գօտու։ Բանալի, սեռ. բանալու։ Սիրելի, սեռ. սիրելու։[*] Գարի, սեռ. գարու։[**] Եթէ տղան իր պարտականութիւնն արեւմտեան աշխարհաբարով կատարէ, պակաս թիւ կ'առնու։ Պէտք է դասատուին նմանիլ։ Պէտք է որ աշակերտներուն 100էն 90ը մոռնան իրենց մայրենի լեզուն, հաճելի ըլլալու համար արեւելեան դասատուին, որ կ'անգիտանայ իր աշակերտներուն իմացական զարգացման աստիճանն, և հմտութիւն ծախելու, կամ Սթրազպուրկի մէջ իր աւելի կամ նուազ սովրածը չմոռնալու համար յեղյեղելու յարմար տեղ մը կ'կարծէ Սանասարեանի դասարանները, ուր ամէն բանէ առաջ տղաք շնորհքով գրաբար հասկնալու պէտք ունին, Ս. Գիրքն, եկեղեցական ընթերցումներն և Նախնեաց մատենագրութիւնները վայելել կարենալու համար, և պարզ աշխարհաբար գրելու արեւմտեան ոճով, քանի որ Սանասարեան Վարժարան հաստատուած է արեւմտեան Հայոց մէջ, և հարկաւ առանց մտածումի չէ որ Բարերարն այսպէս կամեցեր է ժամանակաւ։ Ախր, էս մարդն ի՞նչ է հասկացել որ էսպիսի հանաքներ է անում օղուլ ուշաղներին։ Եթէ այնքան հմուտ մէկն է, թո՛ղ հրամմէ ուզածին չափ գլուխ ուռեցնէ Հ. Ամսօրեայի, Բիւրակնի կամ Բազմավէպի մէջ, ուր ուզողը կը կարդայ, չուզողն ալ Աստուած համբերութիւն տայ կ'ըսէ ու իր բանին գործին կ'նայի։ Կարգ մը քմածին յեբիւրածոյ ստուգաբանութիւններով և աւելի կամ նուազ ա լա Հիւնքեարպէյէնեան քաչքչուքներով տղաքը ժամավաճառ ընելուն օգո՞ւտն ի՞նչ է։ Գուցէ առարկէ յարգելի ուսուցիչը թէ այս բաները մեզ պատմող կամ մեզ գրող աշակերտներն աղէկ չեն հասկցեր իր ըսածները։ Tant pis pour lui ! Տղաքը չհասկցած բանն իրենց զրուցելուն օգո՞ւտն ինչ է արդէն։ Գուրգէնի դասերուն համար ասանկ գանգատ մը չլսեցինք սակայն, և Գուրգէնէ դաս առնող տղաք այսօր աւելի աղէկ գրաբար կ'հասկնան և աւելի կոկիկ աշխարհաբար մը կ'գրեն քան Բրոֆ. Հիւպշմանի համբաւաւոր աշակերտէն դաս առնողները։ Սանասարեանի աշակերտներուն ստուար մեծամասնութեան համար ի՞նչ փոյթ թէ հայերէն բառերն անյիշատակ դարերու մէջ ի՞նչպէս կազմուեր են։ Անոնց պէտք եղածն հայերէնն ի՛նքն է։ Այն տեսակ ֆիլօլօժիք, էթիմօլօժիք, լէնկուիսթիք ուսումներ անմիջապէս կրնան վերապահուիլ բարձրագոյն վարժարաններու, կամ յաւելուածական դասարաններու, օրինակի համար եթէ Սանասարեանն ունենայ եօթներորդ կամ ութերորդ դասարան մը. իսկ Գ. և Դ. դասարանի տղոց համար անօգուտ-թիւն են բացարձակապէս, ու կ'վնասեն անհրաժեշտ եղած ուսումներուն։ Տղաքն աշխարհաբարի տեսակ տեսակ ձեւերու վրայ զբաղեցնելն ալ ժամավաճառութիւն է, և ուրիշ ամէն տեսութեամբ ալ անդէպ է արդէն։ Հետաքրքիր ենք ուրեմն իմանալ թէ ո՛ր թուականէն ի վեր Խնամակալութիւնն հրահանգ ղրկած է Սանասարեան Վարժարանի յարգելի Տեսչութեան՝ աւանդելի աշխարհաբարին ոճին մէջ այսպիսի արմատական փոփոխում մը մտցնելու։ Մեք որչափ գիտենք, այս նորութիւն ալ Սանասարեան Տեսուչներուն աղիկամի քմահաճ տնօրինութիւններէն մէկն է, որուն համար բան հարցուցած չեն ի Կ. Պոլիս։ Իրենք ա՛յն աստիճան ամենագէտ ամենարաւական են որ պէտք չունին ասանկ բաներ Կեդրոնին հարցնելու։

[*].— Ա. Յօդուածն հրատարակած ենք մեր 597րդ թիւով։

[*].—Դիտեցէք այս Բերականութեան գեղեցկութիւնները։ «Բանալու» կ'նշանակէ թէ՝ «բանալիի», թէ «բանալ—բանալու»։— Սիրելու կ'նշանակէ թէ՝ «սիրելիի» և թէ «սիրել-սիրելու»։

[**].—Դիմորոշ յօդ առնելուն պէս պիտի ըլլայ «…», որ իրենց ոճով կ'նշանակէ թէ՝ տարւոյն եղանակին եւ թէ գարիին սեռականը։ Այս գարի ճմլա՞ն ցանք է ուրեմն թէ գարնան։ Ախր, ի՞նչ պէտք կայ եղանակներն ու բերքերն իրարու հետ շփոթելու։ Այդ շփոթութիւն ո՛չ գրաբարն ունի, ո՛չ արեւմտեան աշխարհաբարը։ Ամէն պականիս չմնացուցինք և հիմա գործը նոր, հենցուցմէնց աշխարհաբար մը սովրելո՞ն մնաց։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

''ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ,,Ի

Բիւզանդիոնի Կ. Պոլսոյ համար եռամսեայ բաժանորդագինն է միայն 36 ղրշ. ամսական ճիշդ 12 ղրշ.ի հաշիւով։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՎԱՂԱՆՑԻԿ ՓՈԹՈՐԻԿԸ

Քաղաքական հորիզոնն յանկարծ մթագնեցաւ պահ մը։ Սպանեամերիկեան պատերազմէն հազիւ վերջացած չվերջացած՝ անգլեւֆրանսական կռուի մը սպառնալիքը բերին մեզ հեռագիրք։ Նոր գործ բացուեցաւ լրագիրներուն, յոռետեսներուն, սակարանի վար խաղացողներուն. արժէթուղթք մէկ-երկու օրուան մէջ քանի մը միութիւն մէկէն կորսնցուցին. զինաթափութեան անոյշ երազներուն յաջորդեցին պատերազմի պատրաստութիւնք և շտապք. անգլիական առիւծը մռնչեց բաշերը ցցուած, և մէկ ձեռքը սուլտանական որսին վրայ դրած՝ «…» գոչեց պատրաստ ի գին արեան թող չտալու որ Օմտուրմանի յաղթութեան պտղոյն «…» գայ մասնակից ըլլայ Գաղղիացին, քանի մը հոգի ղրկած ըլլալով որք անուղղակի փողոցներէ հեւ ի հեւ վազելով գան յանկարծ տնկուին իր դիմացն, և «մեք ալ հոս ենք» պոռան իր երեսին։ Եւ երբ այսպէս Մանշի երկու ափունքը կրճտոց ձայներ կ'սկսին լսուիլ, բնական է որ անդին գերմանացին կ'սկսի ժպտիլ քթին տակէն, և ռուսն որ անգլեւգաղղիական պատերազմի մը մէջ բան ընելիք չունի ի նպաստ իր դաշնակցին, հրճուի ներքուստ այս բարեդէպ պայքարին վրայ որ կ'զբաղեցնէ զԱնգլիա, և իրեն թեւերն ազատ կ'ձգէ ուզածին պէս գործելու՝ ճիշդ ժամուն՝ Հիւսիսային Չինաստանի մէջ

Բայց իրո՞ք պատերազմ մը մօտալուտ էր, հաւանակա՞ն էր արեւմտից երկու առաջնակարգ ազգերուն մէջ այս օրերս. Ֆաշոտայի հոտած ծակը կ'արժէ՞ր որ Մեծին Նափոլէոնին անկմանէն ի վեր, այսինքն մօտ դար մը ժամանակ միմեանց հետ բարեկամաբար ապրող այս երկու պետութիւնք նորէն զիրար բզքտել ելնէին։ Չենք կարծեր։ Եւ նախ շատ անմիտ, շատ անխելք ենթադրելու է մարդ գաղղիացիքը, քաղաքական «…» [ողջմտութենէ] բոլորովին անմասն, որ անհագին Ափրիկէի ամենամեծ մասը խաղաղութեամբ փայ բաժին ընելնէն վերջն, ինչպէս ուրիշ անգամ ալ գիտել տուած ենք, Նիկէրի խնդիրը կարգադրելնէն վերջն՝ այսօր Վերին Նեղոսի համար պատերազմ հրատարակելու ելնեն Անգլիոյ դէմ, մինչ Գերմանիա սպառնալից կեցած է կռնակնին։ Իրաւ է որ Փարաւոններու երկիրը դարէ մ'ի վեր երկուց ազգաց հակառակամարտ մրցմանց առարկայ եղած է. ատեն եղած է որ քառասուն դարեր բուրգերու բարձունքէն դիտած են գաղղիական լեգէոններուն յաղթանակը Նեղոսի ափանց վրայ, բայց ատոնք այլ և անցեալ Պատմութեան կ'վերաբերին, եւ երբ վերջին անգամ գաղղիական կառավարութիւնը մերժեց գործակցիլ Արապիի դէմ անգլիական արշաւանքին, ա՛լ այդ մասին շահը վընասն իր մրցակցին թողած, ինք ձեռնթափ եղաւ այդ աշխարհէն։ Ժամանակ անցնելով անգլիական յաջողութիւնքը զգլխել տուին գաղղիացիքը իրենց վատասրտութեանը վրայ, և իրենց նոր բարեկամ Ռուսին խօսքին անսալով, առաջին անգամ փորձեցին Անգլիոյ Սուտանական արշաւանքը արգիլել, պէտք եղած վարկերու քուէարկումը մերժելով Եգիպտոսի միջազգային խորհրդին մէջ։ Այս որ չեղաւ, ափ մը մարդիկ ճանբայ հանուեցան որ Արեւմտեան Ափրիկէէն հանելով տաքը տաքին Օմտուրմանի յաղթականին դիմացը՝ Նախկին սխալը այսքան դիւրին միջոցաւ մը դարմանել խորհեցան։ Գաղղիական ո՛ր դաչնիճը որ Մառշանի արշաւախմբին այդ «…» մտածեց, դէպ խելք չըրաւ։ Պատերազմող երկու կողմերէն դուրս երրորդի մը՝ վերջին պահուն երեւան ելնելով յաղթականին ձեռքէն յաղթութեան պտղոյն մէկ մասը խլելու յաւակնիլն առաջին անգամ լսուած բան չէ, եւ ասոր ամէնէն աւելի աչքի զարնելիք փորձը նոյն իսկ Անգլիա չտուա՞ւ վերջին պատերազմին, Լորտ Պիքընսֆիլտի օրովը։ Բայց շատ վըտանգաւոր խաղ մ'է այդ, առ որ ձեռնարկողը պատրաստ պէտք է ըլլայ ի հարկին զինու զօրութեամբ ալ ումտալու իր պահանջման, ինչպէս Անգլիա ըրաւ ոչ միայն իր ահաւոր տորմիղը բերելով ճակատեցնելով, այլ եւ յետ աստ ալ Աւստրիոյ գործակցութիւնն ապահովելով։ Ունի՞ն Գաղղիացիք ատանկ միջոցներ սպառնալու Անգլիոյ, երբ սա բացարձակապէս կը մերժէ այսօր կարկանդակէն որ եւ է բաժին հանել իրենց վերին կամ ստորին Նեղոսի մէջ։ Գաղղիացիք ո՞ւր տեղ եւ ի՞նչպէս պիտի պատերազմին Անգլիոյ դէմ։ Առաջներն Անգլիացիք Եւրոպայի ցամաքին մէջ քաղաքական շահեր կամ դաշնակիցներ կամ երկիրներ ունէին եւ հոն կ'պատերազմէին Գաղղիացւոց հետ. այժմ որ այդ բաները չկան եւ բոլորովին կղզիացեալ է Անգլիա, Գաղղիացիք Անգլիո՞յ վրայ պիտի փորձեն յարձակիլ. բան մը որ Նափոլէոնի հանճարն անգամ չկրցաւ գլուխ հանել։ Եթէ ծովերու վրայ եւ գաղթականութեանց մէջ պիտի պատերազմին, 100էն 80 հաւանական է Գաղղիացիք ունեցածնին ալ վրայ տան ինչպէս միշտ եղած է։ Երբեակ Չինակցութիւնը գրկաբաց պիտի ընդունի Անգլիոյ մասնակցութիւնն իր խորհուրդներուն, եթէ Գաղղիացիք յիմարաբար, ո և է Ֆաշոտայի համար, իրենց դէմ գրգռեն զայն։

Աւելորդ դարուն մէջ, յետ Նափոլէոնի անկման՝ անգամ մը միայն, Լուի Ֆիլիփի օրով՝ մազ մնաց որ պատերազմ ծագէր Գաղղիոյ և Անգլիոյ մէջ դարձեալ եգիպտական խնդրոյն առթիւ, այն է Մեհմէտ Ալի փաշայի օրով։ Բայց այն ատեն ալ՝ Գաղղիացւոց խելահաս մասը մտածեց թէ չէր արժեր արկածալից պատերազմի մը ձեռնարկել այդպիսի խնդրոյ մը համար իրեն հզօր դրացւոյն հետ. յիշեց Ապուքիրը, Ֆրանսեւսպանիական միութիւնն արդէն ջարդուած ըլլալը Նէլսըն ծովակալին ձեռամբ և Գաղղիա տեղի տուաւ։

Ապահովաբար նոյն բանը պիտի ըլլայ այս անգամ ալ։ Իրար չանցնինք ուրեմն այս մէկ քանի օրերս լսուած պատերազմական շախնդներէն, Սակարանի խաղերէն։ Եթէ ստակ ունինք՝ առիթէն օգուտ քաղենք առնելու արժէթուղթ։ Վաղանցիկ փոթորիկ մ'է որ պիտի անցնի։ Կարելի է մի քիչ տաքցնեն սպառնան երկու կողմեր իրարու, մանաւանդ որ Գաղղիոյ մէջ անկայուն Նախարարութիւնք սովորած են հասարակաց կարծեաց մինչեւ աստիճան մը գոհացում տալ քաղաքական այսպիսի խնդրոյ մը մէջ, կանգուն կալ կարենալու համար։ Չենք յուսար որ մինչեւ դիւանագիտական յարաբերութիւնք պահ մը ընդհատելու աստիճան առաջ երթան երկուստեք, բայց եթէ պատահի անգամ, դարձեալ խնդիրը պատերազմի չի յանգիր։ Քաղաքական աշխարհի համար աւելի երկիւղալի, աւելի մտահոգութեան պատճառ Գաղղիոյ ներքին վիճակն է, կուսակցութեանց պայքարն, որ Տրէյֆիւսի մը խնդրոյն առթիւ այս օրերս նոր թափով, նոր կատաղութեամբ երեւան կուգայ, օրուան Նախարարութիւնը կ'տապալէ իր չահուն համար, ռամիկ ժողովուրդը հայրենամոլութեան կը մղէ և չի գիտցուիր թէ ո՛ւր պիտի յանգի։ Գաղղիացի պետական մարդոց առջեւ դժուարին փորձ մը կայ այժմ թէ՝ ներքին եւ թէ արտաքին խնդրոց մէջէն խոհեմութեամբ եւ շրջահայեցութեամբ և չափաւոր քաղաքականութեամբ դուրս ելնելու, և Հանրապետութիւնն որուն սկսած են նորէն սպառնալ միապետականք՝ անփաս ազատելու, առանց Ֆրանսայի պատիւն ալ ոտքի տակ առնել տալու արտաքին խնդրոց մէջ։

ՀՈՐՈՑ

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿ-ՈՒՍՈՒՑԻՉ

Ըմբռնում մը, ամենակարեւոր մեր նախակրթարանաց բարեկարգութեան ու արդիւնաւորման գործին, որ սակայն ցարդ ընդհանրապէս կ'պակսի մեր մէջ, է դաստիարակ-ուսուցչի ըմբռնումը։

Դաստիարակ-ուսուցիչը դեռ գրեթէ գոյութիւն չունի մեր մէջ։

Կազմական կանոնագիրն, համաձայն բոլոր քաղաքակիրթ ժողովրդոց ընթացքին, քանի մը տարիէ ի վեր արդէն սահմանած է անոր պաշտօնն ու պահանջած է զայն, և սակայն ո՞ւր է այն։

Գնա՛ բոլոր եւրոպական նախակրթարաններն, ու կ'տեսնես որ անոնց իւրաքանչիւր դասարանն յանձնուած է մէկ դաստիարակ-ուսուցչի կամ վարժուհւոյ խնամոց, որ անոր մէջ եղող մանուկներուն դաստիարակութեան եւ կրթութեան պատասխանատու միակ պաշտօնեայն է։

Դասարանին դրան վրայ արձանագրուած է անոր անունը. անի անո՛ւ դասարանն է. ինքն է մանուկներու այդ խումբին կրթիչը, վարիչը, ուսուցիչը, դաստիարակիչը։

Ա՛ն կ'աւանդէ այդ դասարանի ուսմանց ծրագրին բոլոր առարկաները և կ'առաջնորդէ բոլոր պարապմանց, մայրենի և երբեմն օտար լեզու մ'ալ, գիր և գծագրութիւն, կրօնական՝ բարոյական և բնական գիտելիք, թուաբանութիւն և երկրաչափութիւն, պատմութիւն և աշխարհագրութիւն, ձեռական աշխատութիւն, երգ և մարմնամարզ։ Դուն ուրեք կ'տեսնուի մասնաւոր յարմարութիւն կամ վարժութիւն պահանջող ճիւղի մը համար առանձին այցելու ուսուցիչ, ինչպէս ձեռական աշխատութեանց համար։[*]

Ա՛ն կ'դաստիարակէ մանուկներու այդ խումբը, անոնց իւրաքանչիւրին բնոյթն ու հանգամանքները կ'ճանչնայ, ու կ'համեմատէ անոնց իր վարմունքն ու կրթական միջոցները, ուսման հետ կ'ջանայ անոնց մտքին կարողութիւնները և սրտին զգացումները մշակել զարգացնել, լաւ սովորութիւններ կազմել անոնց մէջ, անդուլ հսկելով անոնց շարժմանց ու արարքներուն վրայ, և ինքզինքն ալ յարաժամ անոնց առջեւ դնելով իբրեւ բարի օրինակ։

Ա՛ն շարունակ նաեւ անձամբ յարաբերութեան մէջ է իր աշակերտաց ծնողաց հետ, համերաշխաբար անոնց հետ յառաջ վարելու համար ապագայ մարդուն ու քաղաքացւոյն պատրաստութեան փափուկ գործը։

Աճաւասիկ նախակրթութիւնը Եւրոպայի մէջ։

Ուր որ դաստիարակ չկայ, չկայ նաեւ դաստիարակութիւն, և «…»։

Գնա՛ մտիր մեր նախակրթարանաց «…» մէջ, չըսեմ բոլորին, —վասն զի «…» այս վերջին տարիներս սկսած են ունենալ դաստիարակ—ուսուցիչներ. ի՞նչ կ'տեսնենք այդ ամենամեծ մասին մէջ.— Հնօրեայ կառավարիչը. իր աւանդական փայտը կամ քանակը ձեռքը, որ «լռութի՛ւն» պոռալու եւ ծեծ սպառնալու պաշտօնն ունի, եւ յետոյ ուսուցիչներ, մասնագէ՜տ ուսուցիչներ, հայկաբանութեան, տաճկաբանութեան, գաղիաբանութեան, թուաբանութեան, կրօնագիտութեան, գեղագրութեան, եւն. եւն., որք այցելութեամբ կուգան դպրոց շաբաթը 3, 2 կամ 1 անգամ, ու երկու-երեք ժամու դասէ յետոյ կ'մեկնին։

Կ'զարմանամ, ի՞նչ կրթութիւն է սա, ի՞նչ նախակրթութիւն։

Նախ եւ յառաջ ո՞ւր է դաստիարակութիւնը. ո՞ր պաշտօնեայն պատասխանատուն է ադոր։ Կառավարի՞չը.—բայց եթէ կարող մէկն է դա այդպիսի պաշտօնի, ինչո՞ւ չուսուցաներ։ Կարելի՞ է ուսուցանելը զատել կրթելէն, դաստիարակելէն։ Ուսման նիւթերն են զօրու ընդհանրապէս դաստիարակը պիտի գործածէ նաեւ մանուկին բարոյական կրթութեան եւ իմացական կարողութեանց զարգացման։ Դարձեալ կ'ըսեմ, նախակրթութեան մէջ կարելի չէ զատել ուսուցանողն ու դաստիարակը։

Ու ի՞նչ բան ունին այդ մասնագէտնե՞րը նախակրթարանաց մէջ։ Նախակրթարանը գոլէժ կամ համալսարան չէ, հոն մասնագէտ ուսուցիչներու [«…»] պէտք չկայ ըլլալու. եթէ մասնագէտ ուսուցիչ ըսելով պէտք է հասկնալ ո և է ճիւղի մը խորունկ հմտութիւնն ունեցող ու զայն խորապէս ուսուցանող դասատու։

Մեր նախակրթարանաց ուսանողք պիտի սովրին ուսմանց և գիտութեանց նախատարերքն ու չեն կարօտիր բնաւ մասնագէտներու, «…»։ Իրենց կ'բաւեն խոհարհ ուսուցիչներ որ հմտութիւն ունենան ուսմանց եւ գիտութեանց տարրերուն և կարող ըլլան պայծառ ու հեշտ կերպով զանոնք աւանդելու, միեւնոյն ատեն տղոց բարքերն ուղղելով, անոնց խորհելու, զգալու և գործելու եղանակները բարւոքելով, կենաց պիտանի մի քանի առողջ սկզբունքներ քանդակելով անոնց հոգւոյն մէջ, և հսկելով մարմնին ալ առողջ և առոյգ զարգանալուն։

Թո՛ղ որ, խօսքը մէջերնիս, այդ «…» անունն ալ մեր մէջ քիչ մ'աժան կ'ծախուի։ Ցաւով կ'տեսնեմ յաճախ որ «…» այդպէս կը կոչուի, ո՛չ վասն զի իր յատուկ ճիւղը կ'ճանչէ խոր հմտութեամբ, այլ վասն զի միայն զայն գիտէ քիչ թէ շատ հմտութեամբ. սնոր մասնագէտն է, վասնզի զայն միայն կ'ճանչէ «…»։[**]

[*].—Նոյնպէս իր մէջ մէկէ աւելի բաժանում ունեցող դասարանի մ'ուսուցիչը կրնայ օգնական մ'ունենալ, միայն և իր առաջնորդութեան տակ։

[**].—Սքանչելի բառախաղ, որովհետեւ՝ շա՜տ ճիշդ։ [Ծ. ԽՄԲ.]

Յայտնի է թէ ճշմարիտ մասնագէտն ո՛չ միայն յատուկ ճիւղ մը մշակած կ'ըլլայ մասնաւոր խնամով, այլ յառաջ քան զայն ստացած կ'ըլլայ ընդհանուր գոհացուցիչ կրթութիւն մը իբրեւ հիմ։

Ամէն պարագայի մէջ, մասնագէտ-ուսուցիչները, որք այցելութեամբ, մի քանի ժամերու համար, կ'երթեւեկեն մեր նախակրթարանները, գոյութեան իրաւունք չունին անոնց մէջ։ Այդ դրութիւն ժխտումն է մանկավարժական ճշմարիտ դրութեան։ Այդ պայմանաւ, իբր թէ ուսմանց սա կամ նա ճիւղերը դասախօսելու համար երթեւեկող ուսուցիչք անտարբեր են բուն դաստիարակութեան գործին, վասն զի իրենք ճիւղի մը պատասխանատուներն են միայն զոր լոկ ուսումնական տեսակէտէ ըմբռնած են։ Սովոր են ուրիշին վրայ նետել դաստիարակութեան տեսակէտն. այդ գործ ուսէ ուս պիտի իյնայ կառավարչին ուսին վրայ, կարի տկար ու անյարմար զայն բառնալու։ Եւ այդ զանազան բարքով ու բնոյթով մասնագէտ կոչուած ուսուցիչներն, որք դաստիարակի պաշտօնը չեն ճանչեր իրենք ու չեն ալ սովրած զայն, ի՞նչ խառնակ ազդեցութիւն մը յառաջ կ'բերեն մանուկին վրայ, որ, ապշա՜ծ, կ'դիտէ այդ զանազանութիւնը դէմքերու, խառնուածներու, կարծիքներու, զգացումներու, յաճախ իրար հակասող ու քանդող, ու, շուարած, չգիտէ ի՞նչ ուղղութիւն բռնել։ Տարբեր ու հակառակ իսկ ազդեցութիւնք զիրար կ'տկարացնեն ու կը ջնջեն. բարոյական տպաւորութեանց միութիւնն, որ ա՛նքան կարեւոր է դաստիարակութեան մէջ, չի կրնար գոյանալ, և ուսումնական ծանօթութիւնք իսկ, տարբեր բերաններէ աւանդուած, չեն կարող մանկային մըտքին հասկացողութեան ա՛յնքան պիտանի կեդրոնացումը կազմել։ Այդպիսի մասնագէտ-ուսուցիչներու մէջ կան, որ դաստիարակ չըլլալու և իբր թէ լոկ մտքին հետ յարաբերութիւն ունեցող գործ մ'ունենալու պատրուակին տակ, չեն քաշուիր գինետուններ յաճախելէ, ու գինով դասարան մտնելէ, աշակերտաց ներկայութեան ծխելէ ու երբեմն ալ տաս բառեր իսկ արտասանելէ։[*]

Ռ. Ց. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՔ Ի ՊԱՂԵՍՏԻՆ

«Թա՛ն»ի Երուսաղէմի Թղթակցէն

Այսօր Բրուսիա և Գերմանիա Պաղեստինի մէջ կ'հնձեն ինչ որ Բրուսիա սակէց յիսուն տարի առաջ ցանեց, և Վիլհէլմ Բ. շքեղափառ հանդէսներով կ'կնքէ Բրուսիոյ Ֆրիտրիխ Վիլհէլմ Դ. թագաւորին սկսած գործը կրօնային հաստատութեանց համար։ 1840էն Գերմանիոյ մէջ ձայներ բարձրացան Պաղեստինի մէջ կրօնային հաստատութիւն մ'ունենալու կաթոլիկ ազգաց պէս։ Այն թուականին Բրուսիոյ թագաւորն էր Ֆրիտրիխ Վիլհէլմ Դ։ Գիտէր արդէն որ Պաղեստինի մէջ բազմաթիւ բողոքականներ կային. բայց պաշտօնապէս չէին ճանչցուեր։ Այն ատեն թագաւորն որոշեց այս նպատակաւ հաստատութիւն մը հիմնել։ Անգլիոյ հետ միանալով, Ֆրիտրիխ Վիլհէլմ Դ. բողոքական եպիսկոպոսութիւն մը հիմնեց յԵրուսաղէմ, և 1842 Յունուար 21ին բողոքական առաջին եպիսկոպոսն, Ալեքսանդր, Սուրբ Քաղաքը մտաւ։ Դաշնագրութեան մէկ կէտը յօդուածը կ'տրամադրէր որ եպիսկոպոսը պիտի ընտրուէր Անգլիոյ եւ Բրուսիոյ կողմէ միանգամայն։ Բայց շատ չանցած՝ սկիզբի համաձայնութիւնը կորսնցուց իր նշանակութիւն. երկու պետութեանց տեսակէտներն զգալաբար կ'փոխուէին և հետզհետէ հակառակ ուղղութիւն կ'ստանային։ Անգլիացիք կ'ուզէին աւելի հրեաները դարձի բերել, Գերմանացիք Նախամեծար կ'սեպէին մարդասիրական հաստատութեանց կողմը դարձնել իրենց ջանքերն և բնիկները կրթել։ Արդէն միութեան սկիզբն անգամ կ'նշմարուէր որ երկու կողմերն իրարմէ բաժնուելու մօտալուտ էին. ազգային նկարագիրը մեծ դեր կ'կատարէր. լեզուներու տարբերութիւնն ալ իր նշանակութիւնն ունի, բայց էական խընդիրն՝ որոյ վրայ համաձայնութիւն կարելի չէր, գերման քահանաներուն անգլիացի եպիսկոպոսի մը կրկին ձեռնադրութեան խնդիրն էր։ Եւ իրաւունք Անգլիացիք բացարձակապէս կը մերժէին գերմանացի բողոքական հա-

[*].—Մնացեալը վաղը։

վիւ մ'ընդունիլ, որ օծուած կամ ձեռնադրուած չըլլար Բէնդըրպըրիի եպիսկոպոսէն, կամ, եթէ այս վերջինը չի գտնուիր, անոր մէկ փոխանորդէն։ Գերմանք չէին ուզեր այս կանոնի հըպատակիլ, զոր բռնաւորական կ'նկատէին։ Վերջապէս անգլիացի և գերմանացի իւրաքանչիւրն իր կողմէ անձնական, քաղաքական բայց ոչ ազգային գործի մը հետամուտ կ'ըլլային։ Պէտք էր իրարմէ բաժնուիլ, բայց սիրով։ Ս. Յովհաննու Ասպետաց կարգը նոր վերահաստատուած էր ի Գերմանիա։ Բնական էր որ այս կարգի անդամք փափաքէին Երուսաղէմի մէջ ունենալ վայր մը՝ ուր եօթն դարեր յառաջ իրենց նախնիք գացած էին։ Ս. Յովհաննու կրօնական միաբանութեան չէնքը կ'բարձրանար Մուրիստանի հին հրապարակին վրայ, ուր Սալահէտտին յիմարանոց մը չինել տուած էր։ Այս գետինը ձեռք բերելու համար Գերմանացւոց առաջին փորձը չյաջողեցաւ։ Օրէր օրերու, տարիներ տարիներու վըրայ աւելնալով, հասաւ 1869 Շնորհաց Թուականը։ Սուէզի ջրանցքին բացումը կատարուեցաւ մեծաշուք հանդէսներով։ Բացման ներկայ վեհապետները չէին ուզեր իրենց երկիրը դառնալ առանց Երուսաղէմ ուխտի երթալու բարեպաշտական գործողութեան։ Նախ գնաց Եօժէնի կայսրուհին, իրեն հետեւեցաւ Բրուսիոյ գահաժառանգ իշխան Ֆրիտրիխ։ Պերլինի և Կ. Պոլսոյ միջեւ բարեկամական յարաբերութիւնք աւելի մըտերմական եղած էին, և նախապէս եղած բանակցութիւնք յառաջ երթալով, Մուրիստանի վաղեմի հրապարակը Բրուսիոյ շնորհուեցաւ։ 1869 Նոյեմբեր 7ին Ֆրիտրիխ գահաժառանգ իշխան հանդիսաւորապէս կ'ըստանար նոյն հրապարակը։ Քրիստոնեայ Ասպետներու հին ճաշարանին մէջ առժամանակեայ մատուռ մը կը հաստատուի, մինչեւ որ յետոյ բարձրացաւ Մեծն Սրբուհի Մարիամ եկեղեցին։ Անգլիոյ և Գերմանիոյ միջև բաժանման պէտքն զգալի կ'ըլլար հետզհետէ, և 1886ին վերջապէս կատարուած իրողութիւն մ'էր Երուսաղէմի մէջ այս բողոքական երկու մեծ պետութեանց կրօնային բաժանումը։ Գերմանք, վերոյիշատակեալ իրենց սկզբունքին համաձայն, կ'զբաղէին աւելի մարդասիրական գործերով, և բնիկներու դաստիարակութեան և կրթութեան։ 1851ին Գերմանք իրենց հիւանդանոցն հիմնեցին. սկզբնաւորութիւնն համեստ եղաւ բնականաբար։ Տակաւ առ տակաւ հաստատութիւնը զարգանալով եղաւ այն գեղեցիկ չէնքը, պարտէզներով շրջապատուած, որ Եաֆայի ճամբուն վրայ կ'տեսնուի, բլուրի մը բարձունքը։ Հիւանդանոցի վարիչ սարկաւագուհի քոյրերն աղջկանց վարժարան մը բացին. Ի սկըզբան աշակերտուհիք կ'ընդունուէին առանց կրօնի և ցեղի խտրութեան։ Զանոնք բողոքականութեան դարձնելու համար ո և է փորձ չէր ըլլար. իրենց նպատակն էր միայն կրթել զանոնք, Գերմանիոյ Որբանոցներուն սկզբունքները տպաւորելով անոնց մտքին վրայ։ Այս հաստատութիւն որ ծանօթ է Տալիդա-Գումի անուամբ, առանձին տեղ մը կառուցուած, Եաֆայի ճամբուն մօտ, աւելի յոյն աղջիկներ կ'ընդունի։ 1871ին Գերմանք դպրոց մը կ'հաստատէին իրենց զաւակաց համար. ատոնց թիւը քանի մը տարի վերջ ա՛յնքան շատցաւ որ հարկ եղաւ ուսուցչական մարմինն աւելցնել։ Այս թուականին ուրիշ հաստատութիւն մը հիմնուեցաւ, որ սկզբնական դժուարութիւններէ ետք խիստ արագ թռիչ մը կ'առնուր։ Այս նոր հաստատութիւն Շնելլէր կ'կոչուի, եւ կառուցուած է Եաֆայի ճամբուն աջակողմը, հրեայ գաղթականութեանց եւ․․․, այն գետնին սիրդն՝ որ քանի մը քայլ անդին Յովսափատի հովիտը կ'ձեւացնէ։ Այս դպրոց որ Սուրիական Որբանոց կ'կոչուի, կ'ընդունի ամէն հասակէ և ամէն քրիստոնէական դաւանանքէ մանչեր. իրենց կ'սովրեցնեն աւելի երկրագործութիւն և գլխաւոր ձեռարուեստներ, կարողացնելով զիրենք այսպէս իրենց օրապահիկն հայթայթելու պատուաւոր եղանակաւ։ Այս հաստատութիւն երկրագործական ճիւղ մ'ալ ունի, բոլորովին երկրագործական, Բէմլէի և Լիդդայի մէջտեղ գտնուած դաշտին մէջ։ 1867ին Քէֆէնպըրինք-Աչէրսուէն պառոնուհին Երուսաղէմի եւ շրջակայից համար Որբանոց մը կ'հիմնէր. ժամանակ անցնելով այս հաստատութիւն բողոքական յարանուանութեան մը, Մորավեան եղբարց ձեռքն ինկաւ, որ գեղեցիկ չէնք մը կառուցին Ռաֆայիմի դաշտին վրայ նայող ըլրոյն բարձունքն, ա՛յն ճամբուն մօտ՝ որ ուղղակի կ'տանի վաղեմի յոյն պատրիարքին բնակավայրը, Բաղամոնի։ Վերջապէս, Մէքլէմպուրկ-Շվէրինի մեծ դուքսն հիւանդանոց մը հիմնեց, մասնաւորապէս յատկացուած՝ Երուսաղէմ գաւառին տղոց։ Այս հիւանդանոցին անունն է Մարիէնշթիֆթ (Հաստատութիւն Ս. Մարիամու)։

Մինչեւ հիմա խօսեցանք ազգային եկեղեցւոյն վերաբերող գերմաններուն վրայ։ Քանի մը խօսք ալ ըսենք ուրիշ Գերմաններու վրայ որ ի Պաղեստին հաստատուելով՝ իրենց հետ կարեւոր ույժ մը բերին գերմանական տարրին։ Ասոնք են Տաճարի Ընկերութեան անդամք։ Նշանաւոր գրագէտ և իմաստասէր, ականաւոր աստուածաբան, Ֆրանքֆորդի Խորհրդարանին նախկին երեսփոխան Քրիստոֆ Հոֆման բոլորովին քաշուելով քաղաքական ասպարէզէն, ինքզինքը տըւաւ աստուածաբանական ուսմանց։ Փորձնականը տեսականին ուզելով միացնել, խորհուրդ յղացաւ Պաղեստինի մէջ բաւական թուով գաղթականութիւններ հիմնելու իր աստուածաբանական գաղափարաց յարողներուն համար։ 1858ի ատեններն առաջին ճամբորդութիւնն ըրաւ ի Թուրքիա, ուր լաւ ընդունելութիւն գտաւ, և գրեթէ տասն տարի ետք «Տաճարականաց» չորս գաղթականութիւնները կը հիմնէր ի Քայֆա՝ Կարմեղ լերան ստորոտը, ի Եաֆա, ի Սարոնա՝ Եաֆայի հիւսիսային կողմն և յԵրուսաղէմ։ Սկզբնաւորութիւնը տաժանելի եղաւ. առաջին գաղթականք կլիմայէն շատ նեղուեցան։ Բայց այսօր այդ գաղթականութիւնք ծաղկեալ վիճակի մ'ունին. գաղթականք երկրագործութեամբ կ'զբաղին դաշտերուն մէջ և վաճառականութեամբ՝ քաղաքներուն մէջ։ Իրենց հայրենիքը թողլով Պաղեստին գացին, հոն ապրելու և հոն մեռնելու հաստատ դիտաւորութեամբ։ Կը հասկցուի որ շատ զօրաւոր տարր մ'է այս պաղեստինական գերմանութեան գործին մէջ։ Գերման հաստատութեանց այս երկարապատում թուումով, ընթերցողք դիւրաւ պիտի դիտեն թէ Գերմանացիք Պաղեստինի մէջ ինչ կարեւոր դեր կատարելու կոչուած կ'զգան ինքզինքնին։ Գերման կաթոլիկներն՝ իրենց կարգին՝ կ'աշխատին աւելցնել իրենց երկրին ազդեցութիւնը։ 1884ին հիւանդանոց մը հիմնեցին գերման կաթոլիկ ուխտաւորաց և ուղեւորներու համար։ Նախ աշխարհիկ քահանայ մը կ'վարէր հիւանդանոցը, բայց 1889էն ի վեր Լազարեանք հաստատութեան գլուխն անցած են, և որոց յանձնուած են նաև Ս. Շարլի գթութեան քոյրերուն վարած հաստատութիւնները։ Այս քոյրերը վերջերս լատին պատրիարքին խորհրդով հիւանդներու համար դարմանոց մը հիմնեցին Ռաֆայիմի դաշտին մէջ, Տաճարի Ընկերութեան բողոքական գաղթականութեան ծոցին մէջ։ Վերջապէս, Ֆրանչիսկեան Հայրերուն մէջ պէտք չէ մոռնալ յիշատակել բաւական թուով գերման հայրենասէրներ, որք կ'աշխատին, անոնք ալ, իրենց հասկցած կերպով, գերմանական ազդեցութիւնը ծաւալելու։

Համառօտելով ըսենք. ի սկզբան Գերմանիա շատ տկար էր, և Անգլիոյ հետ համախորհուրդ, լոկ կրօնային եւ բողոքական գործի մը կ'ձեռնարկէր։ Ժամանակ անցնելով, աւելի կ'զօրանայ, կ'ուզէ մինակ քալել և կ'բաժնուի իր առաջին օրերուն աշխատակցէն։ Վերջապէս, կաթոլիկ Գերմանք իրենք ալ գործին մէջ կ'մտնեն, եւ ոչ միշտ կրօնական եղանակաւ, հապա աշխարհային տնտեսական մտածումով ալ, կ'միանան իրենց հայրենասէր բողոքական եղբայրներուն հետ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Երէկ, այն ժամուն ուր լրագիրս կը տպուէր, Ս. Միւռոնի կրկին սափորները պարունակող իբր 40 օխա ծանրութեամբ սնտուկը քահանաներով ու բարապաններով շրգինուէն կ'հանուէր Մաքսատունէն, և անտի, առանց ուրիշ արարողութեան, կառք մը կը դրուէր, ուր բազմեցան Վահրիճ Վ., Մայր-Եկեղեցիի երկու քահանայ եւ Պատրիարքարանի բարանպետն, եւ այսպէս Ս. Միւռոնը փոխադրուեցաւ Մայր-Եկեղեցի։

—Երէկ Պատրիարքարանը կարծես ամայի երեւոյթ մ'ունէր. որովհետեւ Ս. Պատրիարք Հայրն արդէն ԲՇ. օրերը Պատրիարքարան չերթար, իր տան մէջ կ'աշխատի, կամ այցելութիւններ կ'ընէ։ Պատրիարքական Փոխանորդ Նորապսակ Տ. Գաբրիէլ Եպս. Սամաթիա իր տան մէջ հիւրեր կ'ընդունէր. այսօր պիտի գայ Պատրիարքարան։ Հայրէնի Դիւանապետ Բարթող էֆ. Թէլեանի պարբերական յօդացաւերէն մէկն իր այցելութիւնն զգալի ընել տուած էր Սկիւտարի մէջ, և արձանագրութեանց դիւանին տեսուչ Մկրտիչ էֆ. Մելիքեան ալ վիրաբուժական գործողութիւն մը կ'կրէ Ազգ. Հիւանդանոցին մէջ։

—Ս. Պատրիարք Հայրն այսօր Պատրիարքարան երթալէ և կրօն. Ժողովին նախագահելէ առաջ, Բարձր. Շէյխ-իւլ-Իսլամ էֆ.ին պիտի այցելէ և Ա. գործակատար Տիգրան էֆ. Տէր-Ներսէսեանի հետ, և մէջ մէկ յիշատակագիր պիտի մատուցանէ Հալէպի և Ուրֆայի ծանօթ երկու կոտր կալուածներուն նկատմամբ, որոց համար Վագֆի եւ տեղւոյն Առաջնորդարաններուն մէջ ժամանակէ մ'ի վեր խնդիր կենալը գրած էին մեր Թղթակիցք, որք կ'սպասէին Պատրիարքարանի կողմէ ըլլալիք տնօրինութեան։

—Տիարպէքիրի առաջն. տեղապահ Տ. Եզնիկ Եպս. Երուսաղեմեայ վարդապետը ժամանակէ մ'ի վեր կ'բամբասուէր թէ 300 ոսկի իւրացուցեր է կարօտելոց դրամէն և հաշիւ չի տար։ Այս բամբասանքներուն վերջ տալու համար, Հոկտ. 7 թուով կ'գրեն մեզ Տիարպէքիրէ թէ նոյն կիրակին քաղաքին Ս. Կիրակոս Մայր-Եկեղեցիին մէջ պատարագի ատեն քահանայ մը ելեր և ի դիմաց Տեղապահին տեսլեալ մը կարդացեր է ցուցնող թէ 1895 Հոկտեմբերէն մինչեւ տարւոյս Հոկտեմբերն որչա՛փ դրամ ընդունուեր է տեղւոյն կարօտեալներուն համար եւ որչա՛փ ծախսուեր է։ Ներկայացուած հաշիւն «Մուտքի» կողմը կ'յանգի 2,175 ոսկիի, Պատրիարքարանէ և ուրիշ տեղերէ ղրկուած կամ հանգանակուած գումարներէ բաղկացած, եւ «Ելք»ի կողմն 2,049 ոսկի, եւ կ'մնայ 126 ոսկի, որուն համար ըսաւ թէ «Հաշուոյ տակ է»։ Տեղեկագիրը կը յայտնէ թէ Տեղապահը բան մը չէ իւրացուցած, և պէտք չէ այսպիսի բամբասանքներով ժողովուրդը պաղեցնել թէ՛ աղքատներէն և թէ եկեղեցիէն. (որովհետեւ Տիարպէքիրցիք անունք Տեղապահին նեղանալնուն համար եկեղեցի ալ չէին երթար եղեր։) Հաշուեցուցակին 91 օր պիտի կախուի եկեղեցւոյ բակին մէջ, որպէս զի ամէն ոք դիտողութիւն ընէ, եթէ ունի, և 12 անդամէ քննիչ յանձնաժողով մը պիտի կազմուի։—Աւելի ետքն ալ եթէ գոհ չմնան, պէտք է խոստովանին Տիարպէքիրցիք շատ դժուարահաճ մարդիկ են։

—Տիարպէքիրի մեր Թղթակիցն կ'ըսէ թէ տեղւոյն հայ ուսանողութեան մէկ վիճակագիրն, յորմէ կ'իմանանք թէ 590 հայ մանչեր և 285 հայ աղջիկներ դպրոց կ'յաճախեն։ Գումար 875։—320 մանչ ազգ. վարժարան կ'յաճախեն, 50 ալ՝ ազգային մասնաւոր վարժարան։ Գումար 370։ Մնացեալ 505 աշակերտք տարբեր դաւանութիւններու կամ օտարներու վարժարանները կ'երթան։ Լատինաց քով 100 մանչ և 250 աղջիկ, Բողոքականաց քով 120 մանչ և 35 աղջիկ։ Տիարպէքիրի ազգ. վարժարաններուն անգոհացուցիչ վիճակն է որ ծնողքները կը պարտաւորէ այսպէս օտարին դիմելու։

—Պայաւիտի ազգայիններու կողմէ Ս. Պատրիարք Հօր ղրկուեր է հանրագիր մը, զոր տեղւոյն գրեթէ բոլոր երեւելիներն ալ ստորագրեր են, որով արդի Տեղապահին անկարողութիւնն յայտնելով, կարող վարդապետի մը առաքումը կ'խնդրեն։

—Սեւերէկէ կ'գրեն մեզ թէ տեղւոյն լսարան հմուտ և եռանդուն խօսող մը ունեցած է յանձին նորընծայ Սղերդցի Կոլոզեան Տ. Ցարութիւն քահանայի, որուն շատ հաւներ է նաեւ Ուրֆայի առաջն. տեղապահ Տ. Անանիա Վ.։ Տ. Ցարութիւն Տիարպէքիրի թեմերէն Տէրիկի և Վիրանշէհիրի (այժմ Ենիշէհիր) վրայ ձեռնադրուած է, որոց հայ ժողովուրդն անհովիւ մնացած ըլլալով օտար քահանաներու կ'դիմէր։ Այս քահանայ 13 տարիէ ի վեր տեղւոյն և շրջակայ գիւղերուն մէջ ազգային և Միացեալ Ընկերութեանց վարժարաններու դաստիարակ եղած էր։ Իսկ Սեւերէկի լսարանը կրօնական, բարոյական և ուսումնական հաստատութիւն մ'է, ուր օգտակար գիրքեր և լրագրեր կ'կարդացուին, տեղւոյն հոգեւոր հովիւներն և դասատուները կ'խօսին երբեմն, և տեղացիներուն մէջ ուսման սէրը ծաւալելու միջոց մը եղած է։

— Ռոտոսդոյէ կ'գրեն մեզ Հոկտ. 19 թուով.

«—Քաղաքիս մէջ տարիներով ուսուցչական պաշտօն վարող եւ Ազգ. թերթերու մէջ իր հրատարակութիւններով ծանօթ վաղամեռիկ Արշամ Մուրատեանի աշակերտները, հանգուցելոյն այրի կնոջ եւ որբ զաւկներուն օգնութիւն ըլլալու համար, իր ունեցած գիրքերը վիճակահանութեան դնելով գոհացուցիչ գումար մը ձեռք բերած եւ յիշեալ կնոջ տուած էին։ Աս օրերս ալ հանգանակութիւն մ'ընելով, տապանաքար մը պատրաստել տալով գերեզմանին վրայ ձգած են։ Երանի՛ այն ուսուցչին որ իր անձնուէր աշխատութիւններով կարող կ'ըլլայ իր աշակերտներուն համակրութիւնը գրաւել, եւ օրհնեա՛լ ըլլան երախտագէտ աշակերտներն ալ։

«—Ս. Խաչի Ցիսուեան ազգ. վարժարանի չէնքը այրած էր քանի տարի առաջ։ Ազգ. Վարչութիւնը վարժարանին վերաշինութեան համար այս օրերս կառավարութեան պէտք եղած դիմումներն ըրած է. եւ կ'յուսացուի ի մօտոյ շինութեան հրամանն առնուիլ։ Պէտք եղած ծախքը պատրաստ է։

«—Քաղաքիս առաջնորդ. ծովահայեաց Ս. Փրկչի եկեղեցւոյ շրջափակին մէջ կ'գտնուէր տարիներէ ի վեր։ Առաջնորդ Հայրը նկատելով որ Ս. Թադէոս Մայր-եկեղեցիէն բաւական հեռու է և նոյն եկեղեցւոյ շրջափակին մէջ գտնուած Ս. Յովհաննեան վարժարանն ալ իր անմիջական հսկողութենէն հեռու կ'մնայ, փափաքած էր որ առաջնորդարանը Ս. Թադէոսի եկեղեցւոյ ճիշտ քովն ըլլայ։ Կ'լսենք թէ Ազգ. Վարչութիւնն Առաջնորդին համակարծիք գտնուելով, երկու բարեկեցիկ ազգայիններու փոխառութեամբ, այս օրերս եկեղեցւոյ յարակից վանքին սենեակներէն մէկ քանին նորոգելով առաջնորդարանի պիտի վերածուի։

«—Տ. Յովսէփ Ծ. Վ. Այվազեան եպիսկոպոսանալու համար այս օրերս քաղաքէս ճամբայ ելնելով Էջմիածին պիտի երթայ, իր հետ Վիճակիս կողմէ պատուիրակ մ'ալ ուղեկից ունենալով։»

—Տ. Գէորգ Ծ. Վ. Իւթիւճեան, որ Մարսիլիայէ Էջմիածին գնաց եպիսկոպոսանալու, ուղղակի Ռուսիոյ համար անցագիր չկրնալով հանել, տեղւոյն ռուս հիւպատոսարանէն Պարսկաստանի համար անցագիր առած էր։ Երեւան հասնելուն գիշերն իսկ, ռուս ոստիկանութիւնն իր անցագիրը տեսնելով, և կարդալով որ գրուած է թէ առանց Ռուսիոյ մէջ կենալու Պարսկաստան պիտի երթայ, նոյն գիշերն իսկ ճամբայ կ'հանէ։ Ս. Կաթողիկոսը կ'իմանայ և 120 բառով հեռագիր մը կ'ուղարկէ Կովկասի կառավարչին։ Բայց մինչեւ որ, եօթն օր ետքն, այն տեղէն հեռագիր կուգայ, Իւթիւճեան Վրդ.ն արդէն Դաւրէժ հասուցած էին։ Այն տեղէն ասպա, Էջմիածնի հեռագրին համեմատ, կուգայ կ'դառնայ Էջմիածին, ուր ի մօտոյ պիտի ձեռնադրուի, և Կաթողիկոսին ուղղակի տնօրէնութեան ներքեւ հովուական պաշտօնի պիտի գործածուի։

ՏԻԳ. Բ. ՋԻԼԻՆԳԻՐԵԱՆ

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ-ԿՆԱԽՏԱԲՈՅԺ, ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Որ իր երկար փորձառութեամբ ծանօթ է, մի քանի տարիէ ի վեր ուսումնասիրութիւններ կատարելէ զկնի ի Բարիզ, դարձած է մայրաքաղաքս, հաստատելով իր բնակութիւնը ԲԵՐԱ ՄԷՔԹԷՊ-ՊԱՅՐԱՄ Փողոց, Թիւ 29, ուր ամէն օր կէս օրէ վերջ հիւանդ կ'ընդունի։ Մասնաւորապէս կ'դարմանէ կնոջական և ջղային ամէն հիւանդութիւններ։ ԵՇ. նոյն ժամուն ձրի կը դարմանէ կարօտեալները։ ԵԼԵՔՏՐԱ-ԲՈՒԺՈՒՄ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿՆԵՐՈՎԸ, ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ ՌԷՕՆԹԿԷՆԵԱՆ ՄԵԹՈՏԱՅՈՎ։ 27—1

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ՄԱՌՇԱՆԻ ՄԷԿ ՆԱՄԱԿՆ ԱԼ.— Ֆաշոտայի դիւցազն, ինչպէս կ'կոչուի հիմա Մառշան հազարապետ, Տըջէքս ամրոցէն հետեւեալ նամակը գըրած էր Ցունուար 30ին, և անկէց ի վեր արդէն ուրիշ նամակ ղրկած չէր ինքն անձամբ. «Փայտէ բիրոկներու [ափրիկեան տեսակ մը մակոյկ] տորմիղով ահա ճամբայ կ'ելնեմ՝ լսածիս նայելով, Պարադիէ հարիւրապետ գըրուեր է զՄէշրա։ Այսպէս ինձմէ յառաջ ճամբայ կ'հանեմ սպաներէս իւրաքանչիւրն յաջորդաբար, որպէս զի անոնք ամենքը կարեւոր գործ մը տեսած ըլլան։ Ջուրերն յանկարծ քիչնալով, Սուէհի յատակին մէջ աւազէ լեռներ ձեւացած են, և այս պատճառաւ պզտիկ շոգենաւներուս տորմիղն ստիպուած է կանգ առնել։ Ճակատագրին գրքին մէջ գրուած է եղեր որ ամէն դժուարութիւն, ամէն նեղութիւն մեր գլխուն գայ. բայց ինքզինքս չեմ աւրեր, գիտեմ որ առաջ ես պիտի մնամ ի Ֆաշոտա —թերեւս քանի մը օր, քանի մը ժամ միայն առաջ—բայց վերջապէս անոնցմէ (Անգլիացիներէ) առաջ, աւելի պատկառելի և Ֆրանսայի արժանաւոր կերպով, հակառակ միջոցներուս վտանգաւոր տկարութեան։ Ի սկզբան մեզ տրուած միջոցները շատ խեղճ էին, հարկ եղաւ ճամբուն վրայ հետզհետէ կարկտել, նոր միջոցներ կազմել։ Առայժմ բանի պիտի տիրեմ անչքին, ինչ որ ալ ըլլայ, ձեռքս ունեցած բիրոկներով, թէեւ շատ դժուար բան է այս չոր եղանակին մէջ։ Եգիպտացիք այս վտանգաւոր գետեզերքներուն վրայ տակաւին բիրոկ փորձած չէին, բայց ես ստիպուած եմ և պիտի փորձեմ։ Խնդալնիս կուգայ։ Արդէն վտանգներու մէջ ենք, վտանգ մը աւելի կամ պակաս, հոգ չէ. քանի որ մէջն ենք, հաշիւ ընելն աւելորդ է. Մեր հաստատած պահակախմբերն այս ժամուս Պահր-էլ-Ղազէլի ամէն կողմերը բռնած են։ Ոչ Անգլիացիներէ կ'վախնամ ոչ Պելժերէ. կ'ապրինք առնուազն եօթն ութ հազար Տուրքաներու մէջ, որ հիմա բարեկամ, քիչ ատենէն ալ դաշնակից պիտի ըլլան։ Հիմա Շիլլուգներուն վրայ պիտի աշխատիմ։ Թերեւս ըսածիս վրայ խընդաք։ Եթէ մեր ջանքեր յաջողին, փրանսական դրօշին շուրջ պիտի հաւաքենք 11—12 միլիոն մարդիկ․․․․ որք չեն ուզեր հին տիրապետութեան վերադարձն, որուն հա՛մն առած են։ Այս ժամուս ամբողջ քաղաքականութիւնս այս կողմն ուղղուած է։ Թերեւս Ափրիկէի այս կողմը, Շիլլուքներու վրայ, դիւանագիտական աճեղ և կատարեալ յաղթանակ մը ունենանք․․․ Թերեւս նաեւ մէկ ընդարձակ․․․ Ա՛հ, ․․․Ահա ա՛յս է․․․։ Այս գծին վրայ առողջութիւնիս պատուական է։ Մինչդեռ անօթի կ'մեռնէինք Պանկիի և Զէմիոյի մէջտեղ, և մանաւանդ Զէմիոյի և Տրզէքս ամրոցին միջեւ, հոս առատութեան մէջ կ'լողանք երկրի մը մէջ, որ բնակչաց խռութեան մասին Ֆրանսան կ'գերազանցէ։ Բայց ատոր, գետաձի, յամայր, փիղ, ընձուղտ, փետրաւոր երէ, ձուկ կ'վխտան. միշտ հազուագիւտ քիւօ միս ունինք պատրաստ։ Մանժէն՝ Տրզէքս ամրոցի մէջ որուն հրամանատարն է (ինչպէս նաեւ հրամանատար Պահր-էլ-Ղազէլ գաւառին), չորս օրուան մէջ 15 թոնօ ուտելիք հաւաքած է և հարիւր արջառ։ Եթէ ուզենք, մէկ չարթուան մէջ քսան անգամ աւելի կ'հաւաքենք. բայց աւելորդ է, վասն զի երկրին ամէն օր մեր պէտքերը կ'հոգայ լիովին։ Կարճ խօսելով, մեզ յարձակման պատրաստ ենք, և կրնայի հոս և մինչեւ ի Ֆաշոտա երկու հոգւոյ հոգի կերակրել, եթէ ունենայի, աւա՜ղ, այնքան մարդ, և արդէն այս թիւ մեծ բան մը չէ դիմադրելու համար 40,000ի որ Նեղոսի երկու ծայրերէն յառաջ կ'քալեն։ Իրաւ է որ օգնական զինուորաց գումարտակի մը գալուստը կ'աւետեն ինձ, բայց չեմ համարձակիր հաւատալ։ Զիս առանց միջոցի և առանց լուրի թողուցին դժբախտութեանս օրերուն։ Պէտք է որ քալեմ և բախտս փորձեմ 150 հոգւով, որ ամբողջ բանակս կ'կազմեն, և որ բոլորովին յոգնած և կոտրած են քսան սոսկալի ամիսներէ ի վեր։ Հոգւո՜ց ․․․ հոգի ․․․ դէմ !!! Եւ ըսե՞լ թէ սիրտ խլխլացող պարագայ մը չէ այս։ Ասով ստիպուած էինք կտրել անցնիլ Ափրիկէ, ․․․ Պահր-էլ-Ղազէլն ու Նեղոսը, Քոնկոն խաղաղեցնելէ, եօթն հազար բեռ տանելէ, տորմիղկ մը քշելէ ետք!! Այս ամէնը Ֆրանսայի մէջ մէկուն միտքէն չանցնիր, եւ կարծել ալ պէտք է թէ քչիկ մը վըստահութիւն ունենալու են այն սպաներուն վրայ, որոց յանձներ են այս աճագին բեռը։ Լսուած բան չէ այս․․․ բայց մեզ պատիւ բերող, մեր անձնասիրութիւնը գրգռող։ Բարիզէ ինձ կ'գրեն որ, եթէ չյաջողիմ, ծաղր ու ծանակ պիտի ըլլամ, ցեխերու մէջ պիտի քաշուիմ, և ծեծուելիք մարմինս կտոր կտոր պիտի ըլլամ։ Ալ ասոր ըսելիք չկայ, միայն այս պակաս էր։ Աղէկ խրատ կուտան։ Այս արշաւանքէ ետք, երբ Ֆրանսա վերադառնամ, ուրիշ ընելիք չի մնար, եթէ ոչ չորս հոգի և մէկ ալ տասնապետ տալ ինձ․․․ Պերլինը բռնի ուժով, սուրնով գրաւելու հրամանաւ (!), առանց նաեւ մոռնալու վերստին նուաճել Մէցն ու Ստրասպուրկը։ «Ոչինչով շատ բան ընելու հրամանը» միայն մեր մէջ կըրնայ տրուիլ առանց խնդալու։ Բայց միշտ մեռնիլ կայ, և հիմա գոնէ գրեթէ վստահ եմ որ Բարիզի Մատըլէն եկեղեցւոյն մէջ գեղեցիկ արարողութիւն մը պիտի ունենամ, երկու կամ երեք տարի ետքը․․․։ Ձերդ

Մառշան

ՕՐ ՆՈՐ, ԼՈՒՐ ՆՈՐ.—Անգլիական թերթերը կ'ըսեն թէ Հապէշստանէ նոր դարձող ճամբորդ մը յայտարարեր է թէ Մենելիք շատ ուրախացեր է Խարթումի Աբտուլլահ էմիրին փըճացման վրայ, եւ թէ լաւ տրամադրութիւններ ունի սահմանագլուխները ճշդելու Անգլիոյ հետ։ Արդէն, կ'ըսեն, Մենելիք բնաւ աչք չի կըրնար տնկած ըլլալ Վերին Նեղոսի ցած հովտին, վասն զի բարձրաբերձ լեռներու, սարահարթներու կլիմային վարժուող Հապէշք այն կողմերը չեն կրնար բնակիլ։

ՇՈՒԷՏ հետզհետէ զանազան առաջարկութիւններ կ'ընէ Նորվեկիոյ, երկու պետութեանց կազմական օրէնքներու բարեփոխմանց համար։ Կարծողներ կան միշտ թէ միութիւնը պիտի խախտի։

ԱՆԳԼԻՈՅ գաղթային գործոց նախարար Մր. Չէմպըրլէյնի համար ըսուեցաւ թէ Սպիտակ Նեղոսի խնդրոյն վրայ բոլորովին համաձայն չէր իր պաշտօնակիցներու կարծիքին։ Ֆինանշըլ Նիւզ արտօնուած է յայտարարելու թէ Մր. Չէմպըրլէյն բոլորովին համամիտ է Լորտ Սալզպըրիի քաղաքականութեան։

ԴԱՆՈՒԲԻ վրայ կամուրջով մը Ռումանիոյ և Սերպիոյ երկաթուղեաց միացման պայմանագրութեան պատճէնները փոխանակուեր են երկու պետութեանց միջեւ։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ Շդէյր քաղաքի տապարագործութեան գործաւորք բանթող ըրեր են քանի մը օրէ ի վեր։ Քաղաքին իշխանութիւնք երկու գումարտակ հեծելազօրք բերել տուած են Լինձէ։

ՈՒԷՍՏՄԻՆՍԹԸՐԻ աբբայարանին մէջ ԴՇ. օր մեծ շքով տեղի ունեցաւ օրինական նոր տարիին բացումը։ Այս առթիւ հանդիսաւոր պատարագ մատուցուեցաւ։ Երկրորդ անգամ ըլլալով հանդիսաւոր ձեւ մը կ'տրուի այս արարողութեան։ Ներկայ էին դատաւորք, Թագուհւոյն Մասնաւոր Խորհրդոյ անդամք։ Անկլիքան եկեղեցւոյ «կարմիր պատարագ»ին պէս նոր աւանդութիւն մ'է այս։

ԻՏԱԼԻՈՅ Սան-Սալվադոր և Մոնթէ-բրադօ (Բիէմոն) նահանգայ տգէտ գիւղացիք յարձակում ըրին կարգ մը պաշտօնէից վրայ, որ պաշտօնապէս գացած էին որթատունկի խուզարկութիւններ ընել այգիներուն մէջ։ Երկուստեք մեռնողներ եւ վիրաւորեալներ կան։

ՀՆԴԿԱԿԱՆ ժանտախտը նոր ուժգնութեամբ սկսած է ճարակիլ Պոմպայի մէջ։

ԴԱՀԻՐԷԻ մէջ մեծ ոգեւորութիւն կ'տիրէ Սուտանը վերակազմելու եւ զինուորական իշխանութիւնը վերահաստատելու համար։ Կ'ըսուի թէ փախստական Խալիֆը Քորտոֆանի մէջ չի կրնալով ուտեստ եւ ռազմամթերք ձեռք ձգել, մեկներ է Տար-Ֆուր։

Մ. ԺՕՌԷՍ, Ֆրանսայի Երեսփոխանական Ժողովոյ ընկերվարականաց պետն ու նշանաւոր հռետորը, «Փարձ» անուամբ հաւաքածոյ մը հրատարակած է Տրէյֆիւսի խնդրին նկատմամբ։ Նկարագրեր ոճով, սեղմ պատճառաբանութեամբ Ժօռէս կ'պատմագրէ Տրէյֆիւսի դատավարութեան մէջ կատարուած անկանոնութիւններն և օրինաց հակառակ տրուած վճիռներն ևն։

ԺԱՆՏԱԽՏԻ վարակուած Բէշա հիւանդապահ կինը դեռ մեռած չէ և կ'կարծուի թէ ապրի, շնորհիւ իր զօրաւոր կազմածքին և չինուկի պատուաստին։ Խեղճ կինն ութ օրէ ի վեր մահու եւ կենաց մէջ կ'տառապէր եւ սոսկալի տանջանքներու մատնուած է։ Գիտակցութիւնը կորուսած չէ եւ միայն քունաքով եւ մաքուրով կ'ապրի։

ՔԵՆԴԵՐՍԲՈՒՐԿԻ մէջ մեծ յուզում կ'տիրէ Սըմըրդանտի ժանտախտի մասին։ 1873ին ճիշտ միեւնոյն տեղը պատահած էր ժանտախտի սկզբնաւորութիւնն, որուն առաջքն առաւ Լորիս Մելիքով վարակուած գիւղերն ու աւաններն այրել տալով։ Կ'կարծուի թէ նոյն դրութեան պիտի հետեւի նաեւ Օլտէնպուրկի Ալէքսանտր իշխանն, որ խիստ, կորովի եւ արագ գործող մարդու մը համբաւը կ'վայելէ։

Կ'ԾԻՇՆՈՒԻ թէ ռուս կառավարութիւնը կ'հակառակէր հանգուցեալ Հոհէնլոհէ իշխանուհիին Ռուսաստանի մէջ ունեցած կալուածներուն ծախուելուն։ Քանիցս արդէն գերման վարչապետ իշխան Հոհէնլոհէ Բեդերսպուրկ գացած էր այս նպատակաւ և հարկ եղած դիմումներն ըրած էր. կ'երեւի թէ խնդիրը բարեկամութեամբ կարգադրուեր է, որովհետեւ Մինսքի գաւառին մէջ գտնուող իշխանուհիին կալուածներն այս օրերս ծախուեր են 2½ միլիոն րուպլի։

ՎԻԵՆՆԱՅԻ մէջ պատահած ժանտախտի դէպքերուն անզգուշութեան հետեւանք ըլլալուն ապացոյցները կը բազմանան։ Ծանօթ իրողութիւն մ'է թէ միքրոպաբանական աշխատանոցէն քոլէրայի, ժանտախտի և ուրիշ վտանգաւոր հիւանդութեանց միքրոպներ կ'գողցուին և քաղաքին մէջ կ'վաճառուին եղեր։ Այս եղելութիւնը դտեր է Վիեննացի ծանօթ բժիշկ մը, որ մանրադէտ մը քննելու համար քիմիական և վիրաբուժական գործիքներ ծախող վաճառականի մը խանութը մտնելով, տեսեր է շիշ մը միկրոբներու։ Ոստիկանութիւնն և հիւանդանոցին վարչութիւնը խիստ քննութիւն մը բացած են գողութեան հեղինակները գտնելու համար։

ՄԱՍԻԱՍ Զօրավարն, որ Բոբդօ-Ռիւքայի վերջին սպանիացի կառավարիչն եղաւ, Սպանիա վերադարձած և այս օրերս Մատրիտ հասած է։ Անմիջապէս Խնամակալ-Թագուհիէն երկար ունկնդրութեան մ'ընդունուեր է։

ԳԵՐՄԱՆ Բայխսդակի մէջ ազատականաց թիւը 1893ին հազիւ քսանի կ'հասնէր, վերջին ընտրութեանց մէջ 10 աթոռ եւս վաստկելով գումարնին հասած է 30ի։

ՀԱԿԱՏՐԷՅՖԻՒՍԵԱՆՔ և հակասեմականք Շ. Տիւբիւյի իշխանութեան գլուխ անցնելու հաւանականութիւնն ուրախութեամբ կ'ողջունեն։ Էքլէր հիմնուրէն Տիւբիւի դահլիճին «Մեծ Նախարարութիւնը» [le grand ministère] մակդիրը տուած է. Շարլ Տիւբիւյի, Ֆրէսինէ, Պարտու և Բոնգուան երրորդ հանրապետութեան ամէնէն աւելի հաստատամիտ, կորովի և սկզբունքի տէր պետական անձնաւորութիւններն են։

ԲԷԲԻՆԻ մէջ խռովութիւններէ կը վախցուի նորէն. դեսպանք կանխահոգ միջոցներ ձեռք առած են։ Քաղաքին և շրջակայից մէջ 15,000 զինուոր կայ։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ հանգուցեալ Էլիզաբէթ կայսրուհիին դագաղն առժամեայ կերպիւ Վիեննայի Գափուչիններու եկեղեցիին ներքեւ գտնուող կայս. գերդաստանին յատուկ գետնադամբանին մէկ կողմը դրուեցաւ, առ ի չգոյէ տեղւոյ։ Տեղ մը ճարելու եւ գտնելու համար հարկ եղած է միւս դագաղները մէկդի ընել, որպէս զի կայսրուհիին վերջին կամքին համաձայն կարելի ըլլայ հանգուցեալ գահաժառանգ Ռուտոլֆ իշխանին քով թաղել զինքն, որուն քովը կ'գտնուէր դժբաղդ Մէքսիկայի Մաքսիմիլիանոս կայսեր եւ Քարլ Լուտվիկ Արհիդուքսին դագաղները։ Վաղամեռ կայսրուհիին տապանն, որուն յատակագիծը յատկապէս Ֆրանց-Եօզէֆ կայսրը գըծած է, Ուր. օրը Գափուչիններուն մենաստանը փոխադրուեր է եւ կիր. ի ներկայութեան կայս. գերդաստանին գետնուղին փոխադրուելով, մեծ հանդիսիւ անոր մէջ դրուեր է դագաղն եւ պաշտօնապէս կնքուեր է Կայսեր կնիքովը։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ Պրիւն քաղաքին մէջ վերջերս վախճաներ է Ալոիս Տրաշ անուամբ մէկն, որ յանուն Վիեննա եւ Պրիւն քաղաքներուն 700,000 ֆիորին կտակեր է բարեգործական նպատակներու գործածուելու համար։

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՈՔԹԷՕՐ Տ. ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ

Վիրաբոյժ եւ Ծնաբուժ

Փոխադրուած է Միսք փողոց, 13 թիւ, ուր ամէն օր կէս օրէ վերջ հիւանդ կ'ընդունի։ 20—4

ՈՒՇԻՄ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՄԸ կ'ուզուի, երաշխաւորեալ, որ գո՛նէ բարձրագոյն նախակրթարանի մը ուսմունքն ունենայ, քիչ շատ հաշուագէտ ըլլայ, եւ գիրը՝ մաքուր։ Դիմել Բիւզանդիոնի Տնօրէնութեան։ 5—2

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐՆ ՈՒ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻՆ ՅԵՐՈՒՍԱՂԷՄ

Երուսաղէմէ Հոկտ. 19 Թուով հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ Գերմանացւոց Ս. Փրկիչ նորակառոյց եկեղեցւոյ օծման արարողութիւնն երէկ կատարուած է մեծ հանդիսաւորութեամբ։ Վիլհէլմ կայսր՝ ձիով և կայսրուհին՝ կառքով, ժամ 4ին, նոյն եկեղեցին գացեր են իրենց հետեւորդներուն հետ չքեղ թափորով մը։ Կայսրըն, իր հետեւորդներն և հիւրամեծար փաշաներն ամենքն ալ իրենց մեծ համազգեստները կ'կրէին։ Ճամբուն բովանդակ երկայնութեամբ, բոլոր չէնքերը գոյնզգոյն դրօշակներով զարդարուած էին։ Օսմ. հետեւակ ու հեծեալ զինուորներ բարեւի կեցած, զինուորական պատիւներ կ'ընծայէին, և անհամար բազմութիւն մը ցնծագին աղաղակներով կ'ողջունէր կայս. թափորին անցքը։ Թափորը Ս. Փրկիչ եկեղեցւոյ առջեւ հասնելով, ընդուներ է բողոքական կղերին կողմէ, մինչ երաժշտաց խումբը կ'նուագէր գերման քայլերգը։ Օծման արարողութիւնը կատարեր է կայս. պալատան Ա. քարոզիչն, աջակցութեամբ Բրուսիոյ բողոքական եկեղեցւոյ ուրիշ գլուխներու։ Հոլանտայի բողոքական եկեղեցւոյ կողմէ յատկապէս ղրկուած բարձրաստիճան կրօնականներ և Գահիրէ բնակեալ Գերման բողոքականաց կողմէ պատգամաւորութիւն մ'ալ ներկայ կ'գտնուէին։ Օծման հանդէսէն յետոյ, Ա. քարոզիչը պարագային յարմար քարոզ մը տուեր է, որուն ունկնդրեր են կայսրն ու կայսրուհին։ Ցետոյ եկեղեցին բացուած հռչակուեր է ժողովրդեան համար։ Վիլհէլմ կայսրըն ու կայսրուհին, բողոքականաց հին եկեղեցին ալ այցելելէ յետոյ՝ ժամ 7ին իրենց բնակարանը վերադարձեր են։

—Վիլհէլմ կայսեր ու կայսրուհւոյն ի Բեթլեհէմ այցելութեան պահուն, որոյ վրայ տեղեկութիւն տուած չէինք երէկ, Երուսաղէմի երեքին Պատրիարքները ներկայ գտնուած եւ հանդիսաւոր ընդունելութիւն մ'ըրած են կայս. ամոլին։ Իշաուրեան Սթեփանոս արքեպիսկոպոսն անգլիերէն լեզուաւ թարգմանի պաշտօն կատարեր է։ Միջօրէին, կայսրն ու կայսրուհին ընդուներ են այցելութիւնն Ցունաց Պատրիարքին, որ, իբրեւ Երուսաղէմի յիշատակ, կայսեր մատուցեր է յոյժ չքեղ Ալպոմ մը, 50 սանդիմէտր երկայնութեամբ և 30 սանդիմէտր լայնութեամբ, որ կ'պարունակէր Ս. Քաղաքին բոլոր պատմական յիշատակարաններուն նկարները։

—Վիլհէլմ կայսր, Երուսաղէմէ հեռագիր մ'ուղղելով Ռուսաց Ցարին, խորին գոհունակութիւն ու շնորհակալութիւն յայտներ է այն սիրալիր ընդունելութեան համար, որով Երուսաղէմի Ռուսաց վանքերուն միաբանութիւնը պատուած է զինքը, իր այցելութեան պահուն։

—Վիլհէլմ կայսր, Երուսաղէմի Լատինաց ուխտատեղիներն այցելած պահուն, մեծ յարգանք ցոյց տուեր է Լատին կղերին նկատմամբ։ Այս լուր Հռոմ հասնելուն պէս, Պապը փութացեր է շնորհակալութեան հեռագիր մ'ուղղել Վիլհէլմ կայսեր։ Ն. Վ. վեհափառութիւնն Երուսաղէմի մէջ իր արտասանած բանախօսութեանց բովանդակութիւնն հեռագրաւ հաղորդեր է Պապին։

— Երէկ Բողոքական եկեղեցւոյ հիմնադիր Լուտերի հաստատած եկեղեցական բարեկարգութեան տարեդարձն էր։ Երուսաղէմի բողոքական նորակերտ եկեղեցւոյ օծման արարողութիւնն ալ այս տարեդարձին զուգադիպած էր երէկ կայսեր փափաքանօք։

—Հայֆայէ կ'գրեն Մոնիթէօրի թէ գերման Հէլլա յածանաւին Հայֆա հասնելուն պէս, հրամանատարը Գերման հիւպատոսին յանձներ է Վիլհէլմ կայսեր կողմէ ծածկագիր հեռագրեր և անոնց պատասխաններն ընդուներ է։ Կղզին խլամ բնակիչներէն մին Հէլլայի հրամանատարին յանձներ է խնդրագիր մը՝ ուղղեալ առ կայսրուհին, որով խնդրարկուն կայսրուհւոյն միջնորդութիւնը կ'խնդրէր Վեհ. Սուլթանին մօտ, որպէս զի ներում շնորհէ Խալամի մը որ Հայֆայի բերդը բանտարկուած է 10 տարիէ ի վեր, Գերման հնախօս մը սպաննած ըլլալուն համար։

—Երուսաղէմէ կ'հեռագրեն թէ հեղձուցիչ ջերմութիւն մը կ'տիրէ հոն. այս պատճառաւ կայսրն՝ կայսրուհւոյ հին մտադիր են իրենց բնակութիւնը կարճեցնել, և ԽՇ. օրը մեկնիլ Երուսաղէմէ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Ատանայի նահանգին Ճեքէք գաւառակին Գայմագամ անուանեցաւ Պիղատիչի Գայմագամ Մէհմէտ Պէհճէթ էֆ.։

Պիթլիսի նահանգին Ղարզան գաւառակին Գայմագամ անուանեցաւ Մոտկան գաւառակին Գայմագամ Հիւսէյին Բիւշտի պէյ։

— Խոյայի Բ. ատեհան տրուեցաւ Պետական Խորհրդոյ Վերաքննիչ Ատենի Ա. օգնական Նուսրէթ պէյի, և Սալխեէի ատեհան՝ Ռոստոդոյի կառավարչի օգնական Սըիրաքի էֆ.։

—Բ. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Պետական Խորհրդոյ անդամ Մանսուր փաշայի, և Մաթպայի Օսմանիէի տնօրէն Պէքիր էֆ.ի, որ 35000 ղրշ. նուիրած է կեւտէի խալամ կարօտելոց համար նոյն տպարանի մէջ տպուած նպաստի տոմսերու հաշուէն։

—Հելլենական պատերազմի շքադրամ շնորհուեցաւ Սապահ և Թէրճէման Հագիգաթ լրագրաց խմբագիրներուն, գրաշարապետներուն, գրաշարներուն և տպագրիչներուն։

ՌՈՒՍԻՈՅ մէջ ի մօտոյ ծաղկի ցուցահանդէս մը պիտի կազմակերպուի։ Ռուս կառավարութիւնն, իր դեսպանատան միջոցաւ, խնդրեց Բ. Դռնէն մասնակցիլ նոյն ցուցահանդէսին։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆ Սըր Ն. Օ'Քոնոր երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցիլ ուզեց Մեծ-Եպարքոսին հետ, բայց Ն. Բարձրութեան բացակայութեան պատճառաւ իր այցետոմսը թողուց։

—Իտալական և Հելլենական դեսպանք եւ երէկ Բ. Դուռը գացին, բայց ի բացակայութեան արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշայի, Ա. քարտուղար Նուրի պէյի հետ տեսակցեցան։

ՊԱՐՍԻՑ Շահին ծննդեան տարեդարձին առթիւ, Պարսից դեսպանատան գործակատարն երէկ առաւօտ ընդունեց գաղթականութեան երեւելեաց շնորհաւորութիւնները, որոց խնդրանօք, շնորհաւորութեան հեռագիր մ'ուղղեց Շահին, յանուն պարսիկ գաղթականութեան։ Վեհ. Սուլթանին կողմէ արարողապետ Մունիր փաշա և Տամատ փաշա, Պարսից դեսպանատունն երթալով, շնորհաւորեցին Շահին տարեդարձը։ Նոյնպէս Մեծ-Եպարքոսն ու Արտաքին գործոց նախարարն իրենց թարգմաններուն միջոցաւ հաղորդեցին իրենց շնորհաւորութիւնները։ Միջօրէէն վերջը, դեսպանք եւ շնորհաւորութեան գացին։ Կայս. Պալատէն ղրկուած երաժշտաց խումբ մը առաւօտուն դեսպանատան պարտէզին մէջ նուագեց Պարսից ազգային երգն և Համիտիէ քայլերգը։ Երեկոյին, դեսպանատան մէջ չքեղ կոչունք մը տրուեցաւ 120 հրաւիրեալներու։

ՍԱՄՈՍԻ ՔԱՐԱՓՆԵՐԸ.— Սամոսի իշխան Միւզիւրիւս պէյ, Պոլիս հասնելուն պէս, ձեռնարկներ ըրած է Բ. Դրան մօտ, որպէս զի Սամոսի իշխանութեանց արտօնութիւն տրուի ներածեալ ու արտածեալ վաճառքներէն 1 % աւելի տուրք մ'առնելու, քարափի տուրք անուամբ, որ պիտի սահմանուի նոր քարափներու շինութեան։ Մոնիթէօրի տեղեկութեանց նայելով, կայս. կառավարութիւնն իր հաւանութիւնը տուեր և այս խնդրոյն վերաբերեալ թուղթերը մատուցեր է կայս. վաւերացման։ Բ. Դուռը մտադիր է իրողութիւնը զեկուցանել օտար կառավարութեանց։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ դեսպան Մ. Զինովեւ մինչեւ չաբթուս վերջն յետաձգած է իր ուղեւորութիւնն ի Լիվատիա։ Ռուսի դեսպանատան քարտուղար Մ. Քրուբէնսքիի յանձնած է Վիլհէլմ կայսեր ինքնագիր նամակը Ցարին տանելու պաշտօնը։ Մ. Քրուբէնսքի նախընթաց օրը Լիվատիա ուղեւորեցաւ։

ԱՆԳԼԻԱՅԻ արժեւոտարց պատուիրակ Մր. Լոու ՇԲ. օրն Աթէնք ուղեւորեցաւ։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ Խորհրդոյ քարտուղար Տքթ. Շթիրովիչ, բարձրագոյն հրամանաւ Վիեննա պիտի երթայ, կեդրոնական հիւանդանոցին մէջ ծագած ժանտախտն ուսումնասիրելու համար։

ԵԳԻՊՏՈՍ ներածեալ ծխախոտէն առնուող չէքիէ տուրքը ջնջելու խնդիրը վերստին յանձնուեցաւ ելմտական բարենորոգմանց Ցանձնաժողովոյ քննութեան,

ՕՍՄ. ՆԱԽԱՏՈՐՄԻՆ Բ. Նաւարաժինն, որ Սելանիկի ջուրերէն մեկնած է, այժմ Չէշմէի առջեւ խարսխած է։

ՊԻԹԼԻՍԻ կուսակալին խնդրանօք, ոստիկանական նախարարութիւնն երկու քրիստոնեայ Քոմիսէր նշանակած է, որք կ'պատրաստուին Պիթլիս ուղեւորելու, համբոններուն ձիւնով խափանուելէն առաջ։

ԿԱՅՍ. ՆՈՒԷՐ.—Վեհ. Սուլթանին կողմէ Գերմանիոյ կայսեր նուիրուած երկու չքեղ նաւակներն երէկ գերմանական Պող չոգենաւով Համպուրկ ղրկուեցան։

ԺԱՆՏԱԽՏ.—Առողջապահական բարձրագոյն Խորհուրդն որոշեց Պարսիկ ծոցին պարսկական եզերքէն ու Մասքաթի եզերքէն եկող նաւերը քառանթինայի ենթարկել։

ԿԱՅՍ. Դ. ԶՕՐԱԲԱՆԱԿԻՆ Համիտիէ և կանոնաւոր հեծելազօրաց ընդհ. հրամատար Ահմէտ փաշա, որ մաս մը զօրքով Մալազկերտի կողմերը գացած էր, անցեալ ԴՇ. օրը Կարին վերադարձեր է։

ԽՆՈՒՍ գտնուող Համիտիէ հեծելազօրքերը մարզելու համար, հեծելազօրաց հրամատար Սիւլէյման փաշա կանոնաւոր հեծելազօրքէն 100ի չափ յիսնապետ և տասնապետ բերել տուեր է Խնուս։

ԵՄԷՆԻ նահանգին մէջ նոր հունձքըն սկսած ըլլալով, ցորենին չափին գինը մէկ չաբթուան մէջ 95 ղրուշէն 63 ղրշ.ի իջեր է։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ Խտիվ Ապպաս Հիլմի փաշա, Իսմայիլ Սատրի փաշայի հետ այցելութիւն տուեր է կայս. Քոմիսէր Ահմէտ Մուխթար փաշայի, անոր ապարանքն երթալով։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպան Մ. Քամպոն, մայրաքաղաքէս վերջնապէս մեկնելուն առթիւ, յառաջիկայ Շբ. օրը մեծ ընդունելութիւն մը պիտի ընէ։ Ֆրանսական գաղթականութիւնը նոյն օրը հանդէս մը պիտի տայ ի պատիւ դեսպանին։

ՄՈՒՍՈՒԼԻ նահանգին Սիւլէյմանիէ եւ Քէրքիւք գաւառակներուն մէջ բնակող Համոնտ, Շիվան և Շէյխ Պէգինի քուրդ ցեղերն իրարու հետ գժտած ըլլալով, հանրային անդորրութիւնը խանգարուած էր։ Բարձրագոյն հրամանաւ Մուսուլի կուսակալութիւնը միջոցներ ձեռք առնելով, յատուկ յանձնաժողով մը ձեռամբ յաջողած է հաշտեցնել նոյն ցեղերն և բարեկարգութիւնը վերահաստատել։

ԻԶՄԻՐԻ ոստիկանութիւնն յաջողած է ձերբակալել Սթէֆօ անուն յոյն չարագործ մը, որ Իզմիրի վաճառականի մը սպանական նամակներ ուղղելով դրամ պահանջած էր։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ իշխանապետութիւնը Քաղաքային Արժանիք պատուանշանին Գ. կարգը տուաւ Թրհալայի հիւպատոս Խալիտ պէյի։ Կայս. Իրատէ մը արտօնեց անոր գործածութիւնը։

ՀԷՐԷՔԷի կայս. գործարանին հիւանդ գործաւորներուն յատուկ ընդարձակ հիւանդանոցի մը հիմնարկութիւնը կատարուեցաւ նախընթաց օրը, ի ներկայութեան տնօրէն Աքիֆ պէյի։

ԱՅՏԸՆԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.— Սթամպուլ կ'ծանուցանէ թէ խորհուրդ կայ Այտընի երկաթուղին իր ճիւղերուն հետ ի միասին գնել ի հաշիւ կայս. կառավարութեան։ Մ. Թուքաս Բարիզ ուղեւորեր է այս մասին խորհրդակցելու Մ. Նաքէլմաքէրսի հետ։

ԱՐՁՐՈՒՄԱՅ.— Երկրագործական նախարարութեան կողմէ կազմուած յատուկ յանձնաժողով մը այս օրերս Եօզղատ պիտի ուղեւորի, իր հետ տանելով միքրոպաղենական հաստատութեան մէջ պատրաստուած շիճուկէն, զոր պիտի փորձէ արջառախտով վարակեալ անասնոց վրայ։

ՉԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ Ջրանկիր զօրաց հրամանատար Չէչէններ փաշա երէկ ծովային նախարարութեան հետ խորհրդակցեցաւ նոր ջրանկներուն պատրաստութեան խնդրոյն վրայ։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ բարձրագոյն խորհուրդը ցաւակցութեան հեռագիր մ'ուղղեց Վիեննայի հիւանդանոցին մէջ ժանտախտէ մեռնող Տքթ. Միւլէրի ծնողաց։

ԻԶՄԻՐԻ հրկիզեալ մաքսատան մէջ ճողոպրած ապրանքներն աճուրդով ծախուեր են, և 233,710 ղրշ. ոսկեդրամ գոյացեր է, որ պիտի բաշխուի ապրանքի տէրերուն, ի ձեռին ունեցած հաշուեցոյցներուն համեմատութեամբ։ Այս գումարէն պիտի զեղչուին սակայն %8 մաքսատուրքը, %1 քարափի տուրքն և %1 ալ իբրեւ աճուրդի ծախք։

ԱԼԱՇԷՀԻՐ-ՔԱՐԱՀԻՍԱՐԻ երկաթուղւոյ գծին վրայ ձմեռը տեղացող ձիւները մաքրելու համար, ընկերութիւնն երկու նորահնար մեքենայ բերել տուած է, որք վայրաշարժին կապուելով, դիւրաւ պիտի կրնան մաքրել ձիւնիւակերն, որքան ալ թանձր ըլլան։

ՇԻՐԱՅԷ Վոլոս գացող հելլենական Էվանկէլիստրիա առագաստանաւը ճամբան ընկղմելով, բոլորովին կորեր է նաւապետին և նաւաստիներուն հետ։

ԱՅՍ ՍԻՒՈՒՐ ԹՂԹԱԲԵՐ

ԱՅՍ ՍԻՒՈՒՐ ԹՂԹԱԲԵՐՈՎ առնուած Լոնտոնի լրագիրք երկար սիւնակներով կ'պատմեն Սէրտար Քիչնէր փաշայի եղած ընդունելութիւնն ի Տովր, և Լոնտոն ժամանելուն առթիւ։ Ազգային դիւցազնի մը պէս կ'փառաւորուի Սէրտարը, թէ՛ զինուորական թէ քաղաքային տարրին կողմէ։ Տովրի քաղաքապետին շնորհաւորութեանց ի պատասխանի, Սէրտարը ցաւ յայտնեց որ այս ընդունելութեան չէն կրնար մասնակցիլ իր Սուտանի զօրքերն, որոց մէկ մասը Գահիրէ կամ Կրետէ, մէկ մասն ալ Կապոյտ և Սպիտակ Նեղոսներուն վրայ կ'գտնուին։ Սէրտարը շատ գոհ է որ Նեղոսի հովիտը 14 տարիէ ի վեր քաղաքակրթութեան առջեւ փակող պատուարք խորտակուած են այլ եւս։ Կրկնելով այն մարդասիրական խորհուրդը զոր արտայայտած էր ի Խարթում, Քիչնէր փաշա վստահ է որ դատախազութեան և բարւոք վարչութեան շնորհիւ Սուտան շատ բարեկեցիկ և արդիւնաւոր երկիր մը պիտի դառնայ օր մը, նոր Եգիպտոս մը պիտի ըլլայ, և ա՛լ աւելի։

ԳԱՀԻՐԷԷ կ'հեռագրուի թէ պատերազմական նախարարութիւնը 350,000 անգլ. ոսկւոյ փոխ մը խնդրեր է Սուտանի վերակազմութեան համար։ Աթպարայի երկաթուղին պիտի երկարաձգուի մինչեւ Օմտուրման, և ոսկրաձգութիւն մը պիտի կազմակերպուի։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷ մինչեւ Եաֆա ճամբորդութեան միջոցին, Վիլհէլմ կայսր ամէն օր արտաքին գործոց նախարար Մ. Պիւլովի մէկ մէկ տեղեկագիրը լսեր է։ Հոկտ. 12/24 Հէյնձոլլէրն նաւէն Հերթա յածանաւին անցեր է՝ քննելու համար այդ նաւը։

ՔՈԲԷՆՀԱԿԷ կ'հեռագրուի թէ Հիւսիսային Շլէզվիկի գաւառներէն Դանիայի ընտանիքներու միահամուռ արտաքսումը մեծ զայրոյթ պատճառած է Դանիոյ մէջ։ Լրագիրք կ'հրաւիրեն կառավարութիւնն որ դիւանագիտական դիտողութիւններ ուղղէ Պերլինի կառավարութեան։

ԲԱՐԻԶԻ մէջ գումարեալ Հաշտութեան Յանձնաժողովն Ուաշինկդընի մէջ խմբագրուած հաշտութեան յիշատակագրին առաջին երկու յօդուածներն ընդուներ է նոյնութեամբ առանց վերապահութեան։ Այս յօդուածներէն առաջինով, Սպանիա Քուպա կղզիին վրայ իր ունեցած վեհապետական իրաւունքներէն բոլորովին կ'հրաժարի. երկրորդով, Սպանիա Մ. Նահանգաց կ'թողու Բորդօ-Ռիքօն և Անթիլեան այն միւս կղզիները որք Սպանիոյ վեհապետութեան ներքեւ կ'գտնուին, ինչպէս նաեւ Լատրոնեան արքիպեղագոսէն կղզի մը։ Ամերիկա վերջնապէս ընտրած է այդ կղզին, որ է Կիւամ կղզին։ Փիլիպպեան արքիպեղագոսին վերաբերեալ Յրդ յօդուածին վիճաբանութիւնը ԲՇ, օրը տեղի պիտի ունենար։ Ստոյգ տեղեկութեանց նայելով, կ'ըսէ Թան, հաշտութեան յանձնաժողովոյ սպանիացի և ամերիկացի անդամք, միաձայնութեամբ և իրենց կառավարութեանց հաւանութեամբ, հրաժարեր են դրամական խնդրոյն լուծում մը տալէ։ Սպանիա պարզապէս կ'հրաժարի Անթիլեան կղզիներու վրայ իր ունեցած վեհապետութենէն, առանց վերապահում ընելու պարտուց նկատմամբ, բայց պայմանաւ որ եթէ երկու ազգերը չյաջողին համաձայնիլ Փիլիպպեանց խնդրոյն վրայ, Հաշտութեան յիշատակագրին Ա. և Բ. յօդուածներուն ընդունելութիւնը չեղեալ նկատուի։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ սպայակոյտը վճռաբեկ Ատեանին տուած վճռէն գոհ չէ մնացեր։ Էքլէր, բարձրաստիճան զինուորականաց բերանը, կ'յայտարարէ թէ ոչ մէկ զօրավար տրամադիր է պատերազմական նախարարի պաշտօնը ստանձնել, եթէ Մ. Ֆրէսինէ բացարձակ մերժէ նախարար ըլլալ։ Ֆրէսինէի պատերազմական նախարար անուանուիլը Ֆրանսայի խիստ օգտակար է, որովհետեւ գերմանական մամուլն կ'ստիպուի խոստովանիլ թէ Ֆրէսինէ երրորդ Հանրապետութեան ամենէն աւելի արդիւնաւոր, կորովի եւ հեռատես պատերազմական նախարարն եղած է։

ԲԱՐԻԶԻ ՄԷՋ Տրէյֆիւսեան լրագիրները զրոյց հանած են թէ Սպայակոյտն այրել եւ ոչնչացնել կ'խորհի Տրէյֆիւսի գործին դիւանագիտական գաղտնի տեղեկագիրները, զորս Պրիսոն և Պուաժուա անդամ չկրցան կարդալ։ Այս պաշտօնական ծրարն ամենամեծ զգուշութեամբ Պատերազմական նախարարութեան դիւանին մէջ պահուած է (!!!)։

ԲԱՐԻԶԻ հայրենասէրները, Տէրուլէտի եւ Տրիւմոնի առաջնորդութեամբ, ցոյցեր կազմած են վճռաբեկ Ատեանի դատաւորներուն դէմ, որոց տան հասցէներն ազգադրի ձեռօք պատերու վրայ փակցուած են։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ մամուլը Մառշանի առանց հրամանի եւ ինքնաբերաբար Ֆաշոտայէ մեկնիլը խստիւ կ'պախարակէ. Բարիզի պաշտօնական շրջանակներն ալ զարմանօք լսեր են Մառշանի այս ընթացքն, որ ֆրանսական պահանջումներուն քիչ շատ հարուած մը տուաւ։ Անգլիական թերթերն ընդհակառակն Ֆրանսական քաղաքականութեան մէկ նոր պարտութիւնը կ'համարեն այս մեկնումն։ Բարիզէ հեռագրաւ Գահիրէի ֆրանսական գործակատարին հրաման տրուած է անմիջապէս Մառշանը Ֆաշոտա դարձնել եւ թող չտալ որ Բարիզ գայ։

ՎԵՐԱԴԱՐՁ ՄԱՌՇԱՆԻ.— Գահիրէի ֆրանսական գործակալութիւնը Բարիզ կ'հեռագրէ թէ Ֆաշոտա ղրկած նաւը, Խարթում հասած է, եւ թէ Մառշան ուղեւորվ անձամբ տեսնուիլ Գահիրէի գործակալ Մ. Կոկորտոնի հետ, նոյն նաւը նստեր է։ Մառշան խոհեմական համարեր է իր տեղեկագրին վերջին մասը բերանացի հաղորդել։

ԲԷԲԻՆԷ չինական զօրք աճապարանօք ճամբայ ելած են դէպ ի Բէչխլի ծովախորշն, որովհետեւ լուր ելած է թէ օտար պետութիւն մը (??) պիտի գրաւէ եղեր չոգեկառքի գիծերը։

[Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ, 30 Հոկտ.]

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

Նոր Նախարարութիւն Ֆրանսայէ

ԲԱՐԻԶ 31 Հոկտ.— Աւասիկ նախարարութեան վերջնական կազմակերպութիւնը.— Մ. Շարլ Տիւբիւի վարչապետ եւ ներքին գործոց.— Մ. տը Ֆրէսինէ պատերազմական.— Մ. Լոքրուա ծովային.— Մ. Տէլքասէ արտաքին.— Մ. Բէղրալ ելմտական.— Մ. Լոպրէ (իրաւագիտութեան Բրոֆէսէօր, երեսփոխան) դատական.— Մ. Տըլոմպ (խմբագիր, երեսփոխ.) առեւտրական.— Մ. Բրանց (բրոֆէսէօր Բոնգ-է-Շօսէի, երեսփ.) Հանրային շինութեանց.— Մ. Լէգ կրթական.— Մ. Կիյյէն (երեսփո.) գաղթային.— Մ. Վիժէ երկրագործական նախարար անուանուած են։

ԲԱՐԻԶ.— Ֆրանսական լրագրաց մեծամասնութիւնը կ'ըսէ թէ հիմակ որ Վճռաբեկ Ատեանն իր վճիռն արտասանեց, ամէն բարի քաղաքացւոյ պարտականութիւնն է խոնարհիլ օրինաւորութեան առջեւ։ Կառավարութիւնը չի կրնար թոյլատրել որ յուզումներ և բռնութիւններ արգելք ըլլան օրէնքին գործադրութեան։ Օտար մամուլն ալ կ'ըսէ թէ երկրին ամենաբարձր դատարանին վճռոյն առջեւ բոլոր Ֆրանսացիք պէտք է խոնարհին։

—Կաթոլիկ երկիրներու սակարաններէն զատ, Հարաւային Ամերիկայի և Լոնտոնի սակարանք վաղը (այսօր) գոց են։ Լոնտոնի սակարանն ոչ թէ Ամենայն Սրբոց Տօնին առթիւ, այլ Պանք Հոլիտէյի աշխարհական տօնին առթիւ փակ պիտի մնայ։

ՀՌՈՄ.— Իտալական Խորհրդարանը Նոյմ. 16ին ի նիստ հրաւիրուած է։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Այսօր բաւական ինկած են գիները։ Լոնտոնի Սակարանն իրիկուն գոցուեր է Քոնս.ը 21 ղրշ. 87 սնդ. մնալով. բայց 93 սնդ. ալ կայ ուրիշ հեռագիրի մը նայելով։ Բարիզի Սակարանն ալ գոցուեր է 22 ղրշ. 25 սնդ. ու Երկթ.ն 107 ու կէս մնալով։ Ուրեմն 10 սնդ. Քոնս.ն և մէկ ֆր. Երկթ.ն երէկուընէ վար են։ Նմանապէս, երէկուընէ 10 ֆր. Ռէժիի և 5 ֆր. Պանք Օթօմ.ի թուղթերը վար են։ 50 սնդ. ինկած է Ֆռանս. Ռանդն և 25 սնդ. անգլիականը։

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ. Ռ.	24 $08\frac{1}{2}$
Ամէնէն բարձր գին	»	24 17
Ամէնէն վար գին	»	24 $07\frac{1}{2}$
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	107 —
Ամէնէն բարձր գին	»	107 $\frac{5}{8}$
Ամէնէն վար գին	»	107 —

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 31 Հոկտ.

Օսմ. Քոնս. Սէրի Բ.	Ա. Ռ.	46 25
» » » Գ.	»	25 75
» » » Դ. բաց.	»	21 93
» » » Դ. գոց.	»	21 93
Փոխառութիւն Գառանթիա	»	82 50
» Օսմ. $3\frac{1}{2}$ %	»	99 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	11 62
Այտընի երկաթուղի	»	10 —
Եգիպտական միացեալ	»	109 50
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	109 12
Հելլենական 5 %	»	38 —
Մոնոփոլ Հելլենական 4 %	»	42 50
Ռանթ 4 %	»	30 50
Պուլկ. Փոխառ. 6 % 1888	»	92 —
» նոր » 6 % 1892	»	92 —
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 58
Դրամազեղչ	»	4 —

ՊԵՐԼԻՆ, 31 Հոկտ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	98 75
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	111 —
Անատ. Երկ. պարտաթուղթ	»	97 70
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 26

ԲԱՐԻԶ, 31 Հոկտ.

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. բաց.	ղրշ.	22 25
» » » Դ. գոց.	»	22 25
» » » Բ.	»	47 50
» » » Գ.	»	27 75
Օսմանիյէ	»	393 —
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	107 50
Օսմ. Ռէժի	»	257 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	542 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	101 70
Քրէտի Լիոնէ	»	846 —
Պանք տը Բառի	»	945 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3685 —
Իտալական Ռանթ	»	91 75
Սպանիական արտաքին	Ա. Ռ.	42 02
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 35
Դրամազեղչ	»	3 —

ՎԻԵՆՆԱ, 31 Հոկտ.

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիօր.	47 62
» Լոնտոնի վրայ	»	120 70
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	57 20
Օսմ. Ռէժի	»	125 —

ԸՆՏԻՐ ՀՈՎԱՆՈՑՆԵՐՈՒ համար, դիմել ի Դ. երես Լրագրոյս։ 16—3

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

ԴԱՂԹԱԲԵՐՔ.— Շաքար.— Ժամանեցին 3700 պարկ Թրիէսթէ, 100 պարկ փոշի եւ 1100 պարկ ռուսական, և ամէնքն ալ ծախուեցան 86-92 և 83 ղչ.էն։ Խահուէ.—Ժամանեցին և ծախուեցան 1900 պարկ։ Կ'արժէ օխան 5—6 ղչ։ Բրինձ.—Ժամանեցին եւ ծախուեցան Եգիպտական 800 պարկ, Րանկուն 12000 պարկ, որոյ 6000ը միայն ծախուեցաւ, Րիզօն 100 պարկ. Ճարանական չկայ։ Գիներն են Եգիպտական 83—84, Րանկուն 107 ղչ։ Սէպէրբէկան կարագ.—Թականրօքի վրայ գործ եղաւ օխան 11 ղչ.էն։ Մոմ.— Ժամանեցին և ծախուեցան 500 սնտուկ Պելժիական և 1000 սնտուկ Ֆուրնիէ. Պոաֆորի գինն է քիլօն $3.87\frac{1}{2}$ ղչ. Ֆուրնիէ՝ սնտուկը 48 ղչ. Ապոլլօն՝ $44\frac{1}{2}$ ղրշ։ Բամբակ.— Թրանզիթի վրայ բանուկ գործ կայ, սնտուկը 19 ղրշ.էն։ Պոլսոյ մէջ սնտուկը $23\frac{1}{2}$ ղրշ., ոսկին 100 ղչ.էն։

ՄԵՏԱՂ.—Երկաթ.—Շատ գործ չեղաւ։ Մետաղի միւս տեսակներուն վրայ նշանակութեան արժանի գործ չեղաւ։

ԱԼԻՒՐ.— Ժամանեցին և ծախուեցան 30 տակառ Ուլատոֆքա, 60 տակառ Թէրէճինոքօ, 17 տակառ Պրանիձքի, 9 կէնորտօ։ Գիներն են Ուլատոֆքա $37\frac{1}{2}$—38 օխան, Թէրէճինոքօ 39—$39\frac{1}{2}$ օխան, և ռումանական՝ 41—$41\frac{1}{2}$ օխան 1 Օսմ. ոսկւոյ։

ՀԱՆՔԱԾՈՒԽ.— Կարեւոր գործեր եղան։ Կ'արժէ Քարտիֆ՝ 24.6, Նիւքասլ՝ 21.6 եւ սկովտական՝ $20\frac{1}{2}$—23։

ՄԱՆԻՖԱԹՈՒՐԱ.— Հրապարակի վրայ շատ բանուկ գործ եղաւ, որովհետեւ Անատօլուէ յանձնարարութիւններ եկած են։ Մանածի, մարմաշի, կտաւի և տպածոյի վրայ շատ գործ չեղաւ։

ԱՐՏԱԾԵԼԻ ՆԻՒԹԵՐ.—Թէֆրիք.— 20 հակ ծախուեցան Եօզղատի բերք, օխան 20ղչ.էն։ Բուրդ.—Նոր արտադրութիւնք անցած տարուանին չափ առատ չեն գար։ Կայսերական գործարանք գնումներ կ'կատարեն։ Իզմիրի հրապարակն հանդարտ է. պատրաստ շատ չկայ։ Բամպակ.—Ժամանեցին 20,000 օխա Իզմիր՝ հին և նոր բերք, 10000 Ատանա՝ նոր բերք։ Մըսըր Չարշըի մէջ ծախուեցաւ 6000 օխա Իզմիր, $4\frac{1}{4}$-$4\frac{1}{2}$ ղրուշէն օխան, 3 ամսէն յանձնելի։ Իզմիրի մէջ առեւտուրը բանուկ է։ Քանի մը գործեր եղան 195—200 ղչ.ի։ Մետաքս.— Ծախուեցան 200 օխա Էտիրնէ կրկնոլոր, 80—90 ղրշ.ի օխան (ոսկին 109էն)։ Էտիրնէ մանուած, 100 օխա, 155 ղչ. ոսկեդրամ։ Խուզականը կ'փնտռուի, բայց պատրաստ չկայ։ Պրուսայի մէջ բաւական կարեւոր գործեր եղան։ Մարսիլիոյ հրապարակն ոգեւորեալ չէ։ Լոնտոնի մէջ հրապարակն ամուր է, եւ բանուկ գործեր եղան։ Իզմիրի մէջ խոզակի խնդրանք կայ միշտ, բայց ապրանք քիչ կուգայ։ Ի Լիոն Պրուսայի բժժական մետաքսի [կռէժ] գինն է 37-44 Ֆր., Սուրիա՝ 41—45, Սուրիոյ կրկնոլոր մետաքս [Օրկանսէն] 45—49 և Պրուսա 42։ Կապեր.—Բանուկ գործեր եղան 30000 ոսկի արժէքով, մասնաւորապէս Շիրվան, Գարապաղ, Քազաք և Աֆղան։ Աֆիոն.—Ծախուեցաւ 4 սնտուկ Պալըքէսէր գեղագործի տեսակ, 160ղչ.էն օխան, և 12 սնտուկ Գարահիսար, ընտրանօք, 158 ղչ. օխան։ Իզմիրի մէջ խնդրանքն աննշան է. գիներն են՝ նոր բերք Թէլքէլ Գարահիսար 95 ղրշ. Պատրաստ կայ 2500 կողով։ Գազ Խէժ.— Ծախուեցաւ 11 պարկ ճերմակ Եօզղատ Ա. $23\frac{3}{4}$ղչ.ի, 51 պարկ Պիանտա $14\frac{3}{4}$-$16\frac{1}{2}$ ղրուշի։ Իզմիրի մէջ գործ կայ $17\frac{1}{2}$—18 ղչ.էն նոր բերք և $21\frac{1}{2}$ ղրուշի ընթացիկ ապրանքը։ Մահլէպ.— 60—200 ղրուշ։ Սալէպ.— Ծախուեցաւ 2 պարկ Ա. տեսակ $15\frac{3}{4}$ ղչ.էն և 3 պարկ հոս տեղի համար $13\frac{1}{8}$ ղրշ. Գիներն են 10—14 ղրշ. օխան։ Դեղին Հատիկ.— Հոս վաճառուած չեղաւ։ Իզմիրի մէջ գիներն հաստատուն են. բանուկ գործ եղաւ օխան 20—$20\frac{1}{4}$ ղչ.էն։ Դեղին ծեծուն.— Գործ չեղաւ։ Իզմիրի մէջ նոր գործեր եղան։ Գօգար.— Վաճառուած չկայ. գիներն հաստատ են. օխան 3—7 ղրշ։ Մորթ.— 6—14 ղրուշ։ Ընկոյզ.— գործ չեղաւ. այս տարուան բերքն ստորին է. 100 օխան 90—95 ղրշ։ Կաղին.— Կ'արժէ կենդինարը 110—120 ղչ։ Գիները բարձրանալու հակամէտ են բերքին քանակութեան վրայ առնուած աննպաստ լուրերուն պատճառաւ, թէեւ տեսակի կողմէ լաւ է։ Խնկ.—Կենդինարն 30—60 ղչ։ Պնդուկ.—Գործ չեղաւ հոս։ Իզմիրի մէջ խնդրանք կայ Եւրոպիոյ համար, բայց պատրաստ չկայ։ Թուզին գինը կ'բարձրանայ, բայց չամիչինը կ'իյնայ։ Նշխ.—5—$5\frac{1}{2}$ ղչ։ Չամիչ.—Օխան 20 փր.էն $4\frac{1}{2}$ ղչ։ Թուզ.— $1\frac{1}{2}$—$3\frac{1}{4}$ ղչ. օխան։ Մամուռ.—Օխան 22—45 ղչ։

(Առեւտր. Սէնէլի Լրաբեր 17/29 Հոկտ.)

ԿԵՂԾԵՐՆ ԵԼԱ՜Ծ ԵՆ

Մէրձանոֆ վաճառատան ռուս. լաստիկներուն գտած ընդունելութիւնն ծանօթ է։ Ժողովրդեան շնասէն շահուողներ կեղծէն օգտուելու դիտումով, ռուսական լաստիկ կալօշներու կեղծը շինել տուած են, որք

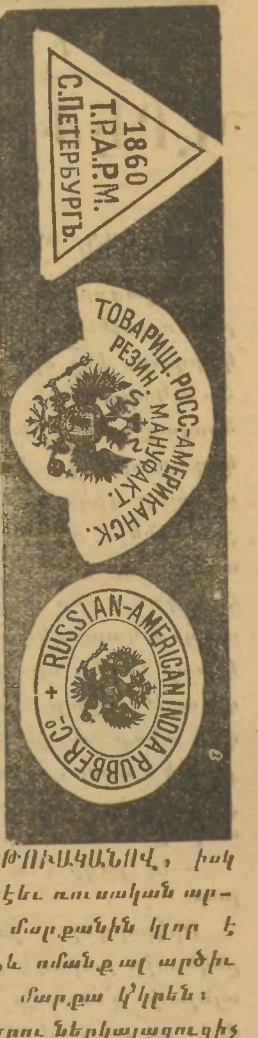

խակականին նման ռուսերէն գիր, մարքա և թուականն կը կրեն, և կեղծ ըլլալը զանազանել դժուար է։ Նկատելով որ մեր յաճախորդներն խաբուելով փտուն լաստիկներ կ'գնեն եւ դրամնին պարապը վատնած կ'ըլլան, բուն ռուս. լաստիկ գնել փափաքողներու դիւրութեան համար, անոնց մարքաները դրինք աստ։ Ամէն լաստիկ պէտք է առանց յապ և նման նշաններ կրէ ձըդիւ, այն է՝ երկու ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԱՐԾԻՒ, ԵՌԱՆԿԻՒՆ ՄԱՐՔԱ ՄԸ 1860 ԹՈՒԱԿԱՆՈՎ, իսկ կեղծերէն ոմանք թէեւ ռուսական արծիւ կ'կրեն, բայց մարքանին կլոր է և թուականը 1883, և ոմանք ալ արծիւ չունին և եռագոյն մարքա կ'կրեն։

Ռուս. լաստիկներու ներկայացուցիչ
Մ. Ժ. ՄԻՐՃԱՆՈՖ
Կ. Պոլիս Պահճէ-Գաբու Մէյտանճըք փողոց թիւ 54—56։ 15—1

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000 000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,954,532
ՀԱՍՈՅԹ 1896 ՏԱՐԻՈՅ 2,981,236

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,893,700
ՀԱՍՈՅԹ 1896 ՏԱՐԻՈՅ 1,121,900

Ընկերութիւնքս իրենց Կ. Պոլսոյ միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ կ'ստանձնեն ամէն կարգի ապահովագրութիւններ ընդդէմ Հրդեհի], աւելի օգտակար եւ աւելի դիւրագին սակերով քան ուրիշ ամէն ընկերութեանց սակերը, բաղդատմամբ այն չափազանց ապահովութեան զոր կ'ընծայեն իրենց դրամագլխոց մեծութեամբ եւ իրենց պահեստի մթերեալ գումարներուն առատութեամբ: —Նաեւ իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն Հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած փոխանին 29,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի.

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

'ՄԱՐԻԹԱՅՄ'

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ: Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուղղակի կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 21 և 22 կր. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց.

ԷՔԻԹԱԲԼ

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳԱՑ
ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՇԷՆՔԻՆ ՄԷՋ
ԹԻՒ 36 ԵՒ 36 կը ԱՎԸՆԻՒ ՏԸ Լ'ՕՊԵՐԱ, ՓԱՐԻԶ

Երաշխաւորութեան դրամագլուխ (ապահովագրեալներու բացարձակ սեփականութիւնը)	Ֆր. 1 ՄԻԼԻԱՐ 227,658,000
Պահեստներու առաւելութիւնն օրինական պարտականութեանց վրայ (ապահովագրեալներու բացարձակ սեփականութիւն. Աշխարհի վրայ ոչ մէկ կենաց ընկերութիւն այս առաւելութեան մեծաքանակ յաւելուածական գումար ունի):	261,950,000
1897 ին կնքուած նոր ապահովագրութեանց գումարը	813,454,000
Ամբողջ հասոյթ 1897 ի	251,735,000
Ապահովագրեալներու վճարեալ 1897 ին	109,387,000
Հիմնուելէն ի վեր ապահովագրեալներու վճարեալ	1 ՄԻԼԻԱՐ 425,567,000

Հարկ է հաստատել թէ ԷՔԻԹԱԲԼ 1897ին' բաղդատմամբ 1896ին' ունեցած է Յաւելուած մը 37,657,476.05 Ֆր. ի յաւելուածկն. պահեստին վրյ.) Ոչ մէկ Ընկ. այս
» 104,184,504.80 » ամբողջ գոյից վրայ) չափ յաւելուած-
» 151,654,140.95 » Նոր ապահովագրութեանց) ներ ունեցած է:

ԷՔԻԹԱԲԼ իր սակերը չէ աւելցուցած ամերիկեան ուրիշ ընկերութեանց պէս. ուստի և յիշեալ ընկերութեանց բաղդատմամբ' ԷՔԻԹԱԲԼի գինները տարիքի և տեսակի համեմատ մէկ եւ երկու տարեճարի խնայողութիւն մը ցոյց կուտան:

Ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս Տ. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Պոլիս Պահճէ-Գաբու Անանիատի խան Թիւ 20—21—22:

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԵՆԱՀԻՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿ. Ն
ԿԵՆԱՑ ՎՐԱՅ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒՐՈՊԱ

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տէ զ'Իդալիէննի անկիւնը): Ընկերութեան չէնքերն այժմ կը վերաշինուին, որով իր գրասենեակները ժամանակաւոր փոխադրուած են Նոգա-Տամ տէ Վիքթուառ փողոց Թ.42:

1898 Յունուար 1 ին ամբողջովին իրականացած երաշխաւորութեան պարտաւոր գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ Ֆր.: Ապահովագրութիւն որ կ'բանի' 4,545,160,943 Ֆր.: Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր' 1845' ապահովագրեալներու վճարուած' մէկ միլիառ 320 միլիոն:

1898 ին հնչուն դրամով վճարելի շահերն են 14,400,000 Ֆր., 1897 էն 1,424,000 Ֆր. աւելի:

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000 է աւելի անդամ, որք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոց կ'պատկանի Ընկերութիւնն և որոց կ'վերաբերին Ընկերութեան բոլոր շահերը: Եթէ մասնակից էք, եւ կամ տակաւին չէք, խիստ շահեկան է ձեզ հասկնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները: Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուղեցէք իբրև հաստատութիւն գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոս ունի. նոյնպէս տաժեւճարներու եւ արուեստ ձեւով ապահովագրութեան վրայ, ի դէպ մահու որոշեալ ժամանակամիջոցի մը մէջ: Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ.

Տեսչութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քննիչ-Պատուիրակ
Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ
Վոյվոտա փողոց, Վէթ...ի խան Ղալաթիա

ՄՕՌՈՒԻ ՁԿԱՆ ԻՒՂ

ԱՆՀՈՏ, ԱՆԽԱՐԴԱԽ
Ի ԴԵՂԱՐԱՆ ՍՈՒԼԹԱՆԻԷ
ԼԵՒՈՆ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
Կէօքէ Փազար Թիւ 5

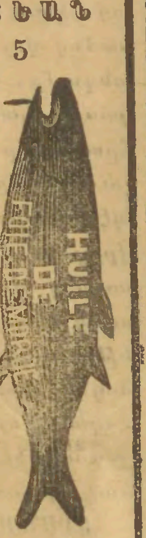

Որ այս օրերս Նորվեկիայէն բերել տուաւ մեծաքանակ Մօռիւ Ձկան իւղ անհոտ և անհամ, որպէս զի իր յարգոյ յաճախորդք ապահովագոյն տեսակէ ձկան իւղի պէտքերնին կարենան գոհացնել: Չափաւոր գին: Դիւրութիւնք կ'ընծայուին վաճառականներէն ըլլալիք յանձնարարութեանց. 30—5

ՏՔԴ. Ն. ԹԱԲԹԱՍ

Անդամ Ֆրանս. խաչափողաբանական, ոնգաբանական և ականջաբանական ընկերութեան ի Բարիզ, օգնական բժիշկ Բարիզի հիւանդանոցին, և վիրաբոյժ Նոտր հիւանդանոցին Ս. Ժորժի հանգստեան հիւանդանոցին մէջ. —Քիթ ... Գերմանիոյ մէջ ... կ'դարմանէ խլութիւնն, ականջի վազելն' հինգած ըլլալ, խմլաուքը, գլխու պտոյտը, գլխու ցաւերը, քիթի խցումն և գէշ հոտը, քիթի և կոկորդի աւրենհաստութիւնն, ականջի, քիթի և խաչափողի մէջ բուսած միսերը, ձայնի կերկերումը կամ մարիլը, և քիթի և խաչափողի ափրոդիտական և հիւծախտը. Նելեկտրաւէս կ'բուժէ նաև անդամալուծութիւններն և ջղացաւերն և անկարողութիւնը. Կէս օրէ վերջ իր տան մէջ Բերա Պրուսա փողոց Թիւ 1. ԵՇ. տեղաւորներ ձրի. 20—20

ՄԻՀՐԴԱՏ Վ. ՀԱՅԿԱԶՆ

Հանրածանօթ հովանոցավաճառ Ղալաթիա

Ընտիր հովանոցներու հաւաքածոյ մը, աժան գիներով, յաճախորդաց տրամադրութեան տակ դրած է. Կ'խնդրէ իր ծանօթներէն եւ բազմաթիւ բարեկամներէն որ' եթէ հովանոցի պէտք ունենան իրեն դիմեն, Ղալաթիա կամուրջին դէմ, Գումիւշոն Խանի անկիւնը, ուր հովանոցներու հինգած կերպասներն ալ կ'փոխուին, յարմար գիներով. 16—3

Կ'ՈՒԶԷ՞Ք ՈՒՆԵՆԱԼ ձմեռուան եղանակին համեմատ անգլիական և գաղղիական գործարաններու լաւ և գեղեցիկ բալթօներ, բանթոլոններ, տեսակ տեսակ չալագներ, և ֆանէլաներ անգամ մը ուրիշ տեղ երթալէ առաջ, դիմեցէք Պահճէ-Գաբու Համիտիէ ճաշարանի Թիւ 38. Յովհաննէս էֆ. Կիւմիւշեանի վաճառատունը. 60—16

ՌՈՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

COMPAGNIE ROSSIA A ST-PÉTERSBOURG

1881 Մարտ 20 ին հիմնուած Իրատէով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾ.

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	10,000,000 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	67,000,000 »
1895 ի հասոյթք	25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՒՐՄՈՒԶ — Ղալաթիա, Քարաքէօյ վրայ (հին Մաքսատան տեղը) — Ընդհ. Գործակալութեանը համար ԹԷՕՏՕՐ ՓԻԷԹՐԷՆ

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	26,504,000
Տարեկան հասոյթ	»	58,937,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակարաններ և անոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ, խիստ չափաւոր սակագիններով:

Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պահճէ-Գաբու, Անանիատի խան, 20, 21, 22

ՉԿԱՐԴԱՑՈՒԱԾ ՄԻ ԱՆՑՆԻՔ

Բարձր դասու ընկերութիւններու մէջ տեսակ մը գարեջուր կ'գործածեն, որ մարդուս քաղցր հաճոյք մը պատճառելով ստամոքսը կ'ամրացնէ և մարսողութիւնը կատարելապէս կ'դիւրացնէ. Ոսկէ պատճառաւ առաջ եկած անհանգստութիւն անմիջապէս կ'բժշկուի այս գարեջուրին շնորհիւ և մարդ նոր կեանք եւ ոյժ կ'առնայ: Հասարակութեան ծանօթ է այս գարեջուր և աշխարհի ամէն կողմ բժիշկներն ստամոքսի հիւանդութեանց և դժուարամարսութեան համար միայն այս գարեջուրը կ'յանձնարարեն որուն տունն է «Լէօվէ տը Մօլթ Տրէնք Տէժարթէն». Կերակուրէն առաջ Տէժարթէնի գարեջուրէն մէկ կամ երկու գաւաթ խմելով մարդս թէ յոյժ կ'ախորժի և թէ ստամոքսին առողջութեանը ծառայած կ'ըլլայ. որովհետեւ գործածել սկսելուն պէս, ախորժակը կ'բացուի, կերածը դիւրաւ կ'մարսէ, քունը կ'կանոնաւորուի, և մարմինը կ'զօրանայ. Փորձառու անձանց և ստամոքսի հիւանդութենէ նեղուողներու կը յանձնարարուի որ փոխանակ ուրիշ գարեջուր գործածելով ստամոքսնին խանգարելու, Տէժարթէնի գարեջուրէն գործածեն, որ թէ իրենց զուարթութիւն պիտի պատճառէ և թէ ստամոքսնին առողջ պիտի պահէ. Կը ծախուի ամէն դեղարաններու, դեղավաճառանոցներու և մեծ նպարավաճառանոցներու մէջ. ՏԷԺԱՐԹԷՆ անունը չկրող շիշերը կեղծ են. 13—13

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան 7 մէճ. 6 ամս. 3½. 3 ամս. 2 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 ղրշ. Արտասահման 40 Ֆր. 6 ամս 20, 3 ամս 10: Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լօքալէ:

Իդիմաց Թերթին կ'ստորագրէ մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

Խմբագրութեան տրուած նամակ և այլ գրութիւններ ետ չեն դարձուիր.

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ' ԲՈՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ «ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. Պոլիս, Ն° 23, 25, Բապը Ալի Ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (62)

ՔԱՍԻՄ

ՎՐԷԺԽՆԴԻՐԸ

ՎԷՊ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Դեղագործին մեծ տղան, գիտող բնաւորութեամբը, մէկիկ մէկիկ կը կարդար, ինչ որ կանցնէր այն պահուն Կարապետի մտքէն. բարեսիրտ ծնողաց այս արժանաւոր ժառանգը, կզգար որ ազգականներու հետ իրենց սերտլեր գրկախառնումը, քաղցր յիշատակներ արթնցուցած էր խեղճ տղեկին սրտին մէջ եւ այս առթիւ հոգեկան ծանր տագնապով մը կ'տառապէր Կարապետ. յուզուեցաւ. չէր կրնար ներել որ, երբ իրենք ուրախ զուարթ զիրար կողջագուրէին, անդին անոր անօքնական տղայ մը լըքուած մնար, իսկոյն Կարապետին քով վազեց ու հրեշտակային ժպիտով մը:

—Ել քեզի հետ քիչ մը պտըտինք ըսաւ:

Երկրորդել չտուաւ Կարապետ ընկերոջը բարեդէպ հրաւէրը. արդէն այնչափ կ'ճնշուէր այս մթնոլորտին մէջ, որ պիտի փղձկէր, եթէ ինքզինք զսպելու ճիգ չընէր, իսկոյն ոտքի ելաւ եւ պաշտպան ընտանեաց երկու զաւակներուն հետ տունէն մեկնելով սկսան պտոյտներ ընել Գում-Գափուի մէջ:

Բ.

Դեղագործն արդէն խել կչռած էր Կարապետի ընդունակութեան առաւելութիւնն եւ կատարեալ համոզում գոյացուցած' անոր բնական արժանեաց վրայ, սակայն աւա՜ղ որ, իր համեստ ելեւմտացոյցով երբ զաւակներուն դաստիարակութեանն հազիւ կ'հասնէր, բնականաբար չէր կրնար պատասխանատուութիւն ստանձնել օտարի մը մը նկատմամբ: Սակայն բարի էր եւ միեւնոյն ժամանակ ուսումնասէր, կզգար որ փոքրիկ ձեռնտուութիւն մը փայլուն ապագայ կրնար պատրաստել Կարապետին, ուստի անձնական գործերը կարգադրելէ վերջ, սկսաւ անոր վրայ խորհիլ:

Ս. Փրկչի Մանկանոցը դնել, խղճին դէմ կ'համարէր, որովհետեւ ինք ալ տղայութեանն անոր միալով, մէկ քանի դժբախտ տարիներ անցուցած էր հոն և ուրիշին հարցնելու պէտք չունէր Մանկանոցին վիճակը: Բաց գիտէր որ յանուն ազգասէր տղոց, այդ գթութեան յարկին տակ պատսպարուողները, մեծ մասամբ այնպիսի ընտանեաց կ'պատկանին, որք կրթութեան և բարոյականութեան գոյութենէն իսկ տեղեկութիւն չունին աշխարհի վրայ. և Կարապետին պէս պարկեշտ, զգայուն և ուշիմ տղայ մը, այդ կարգի անառակներու ընկերակից ընել, պարզապէս զայն մահացնել էր:

Իսկ գիշերօթիկ վարժարան մը դնելու վրայ խորհիլ. զուտ ժամավաճառութիւն պիտի ըլլար, քանի որ տարեկան քսան երեսուն ոսկին կ'կարօտէր և այս գումար մեծ բաց մը կը թողուր դեղագործին սահմանափակ ելեւմտացոյցին մէջ: Ուստի պարկեշտ մարդը տղուն բարիք մ'ընելու համար, երբ այսպէս ծրագիրներ կ'կազմէր, օր մը պատահմամբ Աբէթեաններու վաճառատունը գնաց. Մեծահարուստ վաճառականը Մարկոս Աբէթեան շատ կ'համակրէր դեղագործին և առիթը ներկայանալուն, մերթ ընդ մերթ դրամական դիւրութիւններ ալ կ'ընծայէր անոր:

Ուստի քանի մը տարուոյ բացակայութենէ վերջ, կրկին տեսնելով դեղագործը շատ գոհ եղաւ և սկսաւ ընտանեբար տեսակցիլ անոր հետ. յետոյ դաստիարակութեան վրայ խօսք բացուեցաւ և Աբէթեան սկսաւ գանգատիլ Վահրամի համար թէ, կանոնաւորաբար դպրոց չյաճախեր, դասերուն չհետեւիր են. են:

Վաճառականին այս գանգատները, գաղափար մը յղացուցին դեղագործին մտքին մէջ և Կարապետի բարիք մ'ընելու առիթը ներկայացած սեպելով:

—Վահրամ պէյի համար միջոց մը կայ, բայց չեմ գիտեր յարմար կը դատէ՞ք ըսաւ:

—Ի՞նչ միջոց, հարցուց վաճառականն. որ իր ազնուութենէն դժգոհ, մեծ փափաք կ'զգար տղուն բազմակողմանի դաստիարակութիւն մը տալու:

—Գաւառացի տղայ մը բերած եմ հետս յարեց դեղագործն, որ վերջին ծայր պարկեշտ, ուշիմ և աշխատասէր պատանի մ'է. եթէ փափաքիք Վահրամ պէյի ծառայութեանն յատկացնել զայն, թէ իբրև սպասաւոր կ'ծառայէ անոր և թէ դպրոցի դասերուն հետեւելով, ինքն ալ կ'սորվի, Վահրամ պէյին ալ դասերուն կ'օգնէ, այսպէս' երկու բարիք մէկէն գործած կ'ըլլաք:

Վաճառականը բանաւոր գտնելով այս նպաստաւոր առաջարկութիւնն, անոր վրայ քիչ մը խորհելէ վերջ:

—Ծառայութիւն ընելու հարկ չկայ, ըսաւ, եթէ կ'կարծես որ այդ տղան կրնայ օգտակար ըլլալ Վահրամին, այս օրուընէ իսկ տուն բե՛ր, իբրեւ ընկեր, անոր հետ դպրոց թող երթայ գայ, բաւական է որ անպարկեշտ չըլլայ և նոր անառակութիւններ չսորվեցնէ Վահրամի, ուրիշ ծառայութիւն չենք սպասեր մենք անկէ:

Դեղագործը կատարեալ վստահութիւն ներշնչեց վաճառականին Կարապետի բարեմասնութիւններուն նկատմամբ և այս բարերախտութիւնը ժամ առաջ ամուսնոյն և խեղճ տղեկին միանգամայն աւետելու փութկոտութեամբ մեկնեցաւ վաճառատունէն եւ ուղղակի տուն դիմեց:

Տասնը հինգ օր եղածէր դեղագործին ընտանեաց Կ. Պոլիս հասնելուն, եւ այս ժամանակամիջոցին բաւական պատեհութիւն ունեցած էր Կարապետ, փոքրիկ ընկերակիցներու հետ մայրաքաղաքիս մէկ մասը շրջագայելու: Բայց հէգ տղեկը ուր որ ալ երթար, որչափ ալ նորութիւններու հանդիպէր, սիրտ չունէր աշխարհի վրայ նայելու եւ ոչ իսկ չտեսած բաներովը կուզէր հետաքրքրուիլ: Որովհետեւ ուշիմ պատանին, լաւ կ'զգար իր պաշտպաններուն սահմանափակ վիճակն եւ հալումաշ կ'ըլլար, օր առաջ անոնց օգտակար ըլլալու տենդէն, Ամէն օր իր վրայ կ'խօսէր եւ կաղաչէր դեղագործին որ տեղ մը ծառայութեան դնէ զինք, սակայն այս վերջինը իր դիտումներուն մասին բան մը չյայտնելով անոր. օր աւուր կ'յետաձգէր որոշումը, մինչ նպաստաւոր կարգադրութեան մը բնազդմամբ: Ուստի բարեսիրտ մարդն երեկոյին երբ տուն վերադարձաւ, իր քով կանչելով Կարապետը:

—Եկուր ձեռքս պագ տեսնեմ, ըսաւ զուարթ դէմքով մը:

Կարապետ անմիջապէս բարերարին ձեռքն համբուրելով քովը կեցաւ. իսկ տիկինն ու զաւակները որք ի սրտէ կ'համակրէին հէգ տղուն, զգալով որ նպաստաւոր առաջարկ մը պիտի ըլլայ անոր, անհամբեր կ'սպասէին:

—Գործդ եղաւ, յարեց դեղագործը ծանրութեամբ. ալ ծառայութիւն ընելու պէտք չպիտի ունենաս մինակ թէ ջանալու ես որ զիս չամչցընես, հարուստ մարդու մը տունը պիտի ընդունուիս եւ անոր տղուն հետ դպրոց պիտի երթաս գաս. . . :

Տիկինն անհամբերութեամբ ընդմիջելով ամուսինն:

—Ո՞վ է այդ հարուստն հարցուց:

—Մարկոս Աբէթեան, պատասխանեց դեղագործը, յաղթեցուցած պարծէն խիստ գոհ եղող մարդու մը դէմքով:

—Մարկոս Աբէթեա՞ն, կրկնեց կինը հիացմամբ, իրաւ որ չգտնուած մարդ ես, քա ինչպէս կրցար ատանկ բան մը ընել:

—Ալ Կարապետին բախտը սեպէ, իմ գործունէութիւնս սեպէ, ինչ կուզես սեպէ, այսօր Աբէթեաններու վաճառատունն էի, Մարկոս էֆէնտիին հետ տեսնուեցանք, վաղը բեր, տղուս հետ դպրոց թող երթան գան, ըսաւ:

—Ջիտակը ատանկ հարուստ մարդու մը տուն իյնալ, դրախտ ըսել է:

—Ալ ես իմ ձեռքէս եկածն ըրի, անկէց անդին իրեն կ'մնայ ինքզինք սիրցնել. աչք մնալ. առաջ անցնիլ:

Կարապետ մեծ յուզումով կ'ունկնդրէր այր եւ կնոջ միջեւ փոխանակուած խօսքերուն եւ անոնց այս առթիւ զգացած ուրախութենէն կ'հասկնար որ բարերաստիկ առաջարկ մ'էր իրեն ուղղուածը. սակայն այսպիսի ընտանիքէ մը բաժնուելու վիճակը կը դառնացնէր ամբողջ ուրախութիւնն ու չէր գիտեր թէ ի՞նչպէս պիտի կըրնար բաժնուիլ, մանաւանդ պզտիկներէն, որոնց հետ եղբայրական սիրով մը կապուած էր, ու անբացատրելի հաճոյք կ'զգար անոնց քաղցր ընկերակցութենէն:

Շար.